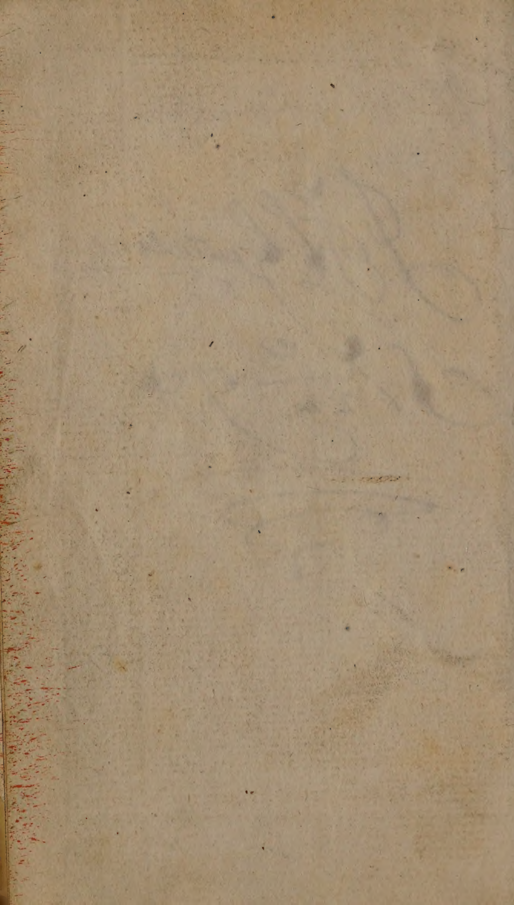


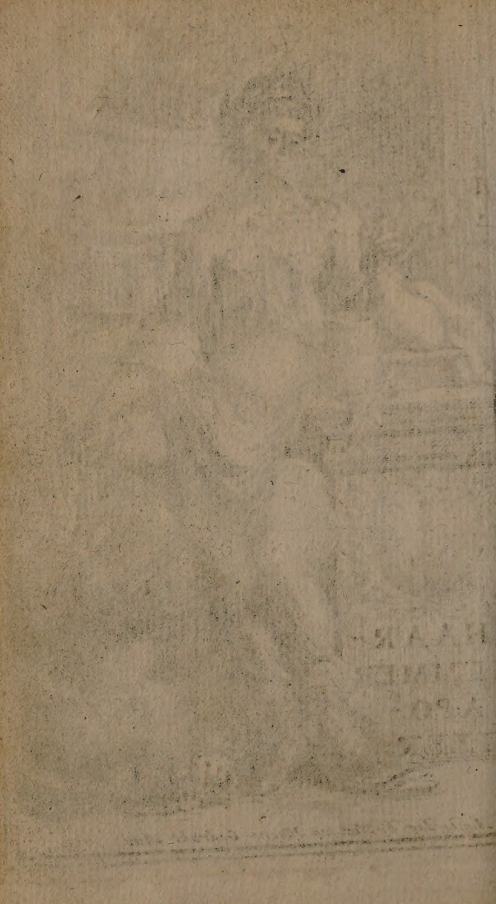
Pharmacopoeia,
Amsterdam
1731

also Haarlem
Leeuwarden





t Amsterdam by Nicᵒ. ten Hoorn Gedrukt Anno 1714.



DE VERBETERDE HAARLEMMER APOTHEEK:

In welke allerlei Geneesmiddelen, tot Haarlem in 't gebruik zynde, konstiglyk bereid worden.

Door het Collegie der Medicijne-Doctoren aldaar in 't Latijn opgemaakt,

En door des Raads Achtbaarheit bekrachtigt.

Uit het Latyn vertaalt, en met desselfs krachten en Manier van ingeeven vermeerdert.

DOOR

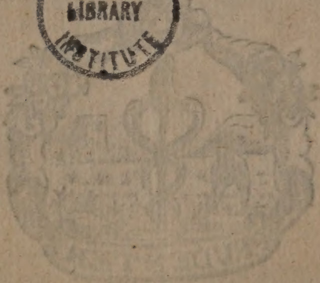
ABRAHAM BÓGAERT,

Apotheker en Chirurgyn.

DERDE DRUK.



Te Haarlem, by WILHELMUS VAN KESSEL,
En te Amsterdam, by NICOLAAS TEN HOORN,
Boekverkopers, 1714.



DE
SCHRYVERS
AEN DEN
LEZER.



Eelen zal het zonder twyffel wonder geven, dat ook wy (daer reeds zoo veele *Dispensatoria* in het licht zyn) iets nieuws hebben willen voor den dag brengen. Maar de zaak wel overwogen zynde, zal yder, die in de Geneeskunde bedreven is, lichtelyk kunnen zien, dat ons geene redenen ontbroken hebben. Want hoe verscheidentlyk meenigmael de Geneesmiddelen bereid worden, die onder de menschen eenen en zelven naam dragen, zoo ten opzigt der samenstellinge, als toebereidinge, is ten overvloed bekend aen alle degenen, die de Geneeskunde oeffenen. Op dat wy niet spreken van die, dewelke geenen of somtyts eenen onzekeren naem dragende (zynde, eenigen uitgezondert, misschien aen de rest der Doktoren en Apotekers onbekent, zoo ten opzigt der *ingredienten*, als der toeberei-

 din-

dinge) voor geheimen, die een groote kragt en wonder vermogen hebben, maer meenigmael met groote ſchade der zieken, verkoft en gebruikt worden.

Op dat derhalven ten minſten in onze Republyk van Haerlem na deſen voorzigtiger werde te werk gegaen, ontrent het verjagen der ziekten, en het behouden der menſchelyke gezondheid, hebben wy dit beknopt *Diſpenſatorium* aen onze Apotekers, ten dienſte der Winkelen dezer Stede, uit laſt der Edele Grootagtbare Magiſtraet, willen verſchaffen: op dat zy niet verlegen zouden ſtaen ontrent het maken en bereiden der geneesmiddelen; noch de Artſen bekommert blyven over de werkingen en gevolgen van hunne geneesmiddelen.

Waer toe ook veel zal kunnen helpen, indien de Winkelen, zoo meenigmael de zaek of gelegentheid dat vereiſcht, van ervarene opzienders bezogt worden.

En op dat deze onze arbeid niet zou aengroeyen tot een al te groote zwaerte, of liever mengelmoes, hebben wy het overtollige, of het gene wy daer voor hielden, weggenomen; en agtergelaten het geen niet helpen kon, en de werkingé van het overige belette, ja ook het

gene

gene ſomtyds een tegenſtrydige werking voortbragt, uitzonderende evenwel de *Theriaca* en *Mithridatium*.

Evenwel hebben wy niets verandert, dan wanneer de zaek zelfs, het voordeel of noodzakelijkheid, dat vereiſchte. Het welk de Lezer, die een weinig naeukeurig is, terſtond zal gewaer worden in de gediſteleerde Wateren, Geeſten, Tincturen, Balſemen, Syropen, en andere ſoorten van Geneesmiddelen.

Dus hebben wy by voorbeeld uit den hoop der gediſtilleerde Wateren geworpen de zoodanige, die van koude kruiden gediſtilleert, noch kragt noch reuk noch ſmaek hebben, en aldus van geen gebruik zijn. Waar van wy by ervarentheit ſpreken. En ontrent andere dingen hebben wy ook niet nagelaten beproevingen in het werk te ſtellen; maer wel naerſtig onderzogt wat deze en gene dingen, het zy in het weken, of in het diſtilleren, ten opzigt van de ſmaek, reuk, of, dat nog meer is, van de krachten kan uitwerken, en naar ons oordeel het beſte uitgekozen.

Ten opzigt van de gewigten en maten en hoe veelheid der *Simplicia* hebben wy dat alles naeukeuriger dan gemeenlyk geſchied uitgedrukt; ſtellende voor *Mani-*

pels enz *Ponden*, *Oncen*, *Drachmen* &c. om dat de *Manipels* en *Pugillen*, en andere maten van dezen aert meenigmael veel verſchillen naer de groote der handen, of ook ſomtyts gierigheid des Apotekers.

Galeniſche en Chymiſche Geneesmiddelen hebben wy te gelyk by een gevoegt; op dat de Galeniſten zoo wel als de Chymiſten hier zouden vinden, dat hen te paſſe kon komen.

Ons dagt dat de ſamengeſtelde middelen, die wy alhier hebben by een gehaelt, genoeg waren voor Geneesoeffenaren, die hun geneesoeffening wel en met ondervinding in het werk ſtellen; nademael ook tot hun dienſt, in de eerſte rang, behelſt word zulk een groote meenigte van enkele Geneesmiddelen; dat iemand, die geoeffent is, hier uit zeer licht nieuwe manieren van toebereidingen kan vinden, en nieuwe middelen ſamenſtellen, van wat gedaente hy ook begeert.

CHY-

CHYMISCHE
TEKENEN.

Amalgama, *Metaalmenging*. āāā
Acetum, *Edik*, *Azijn*. 🜊
Acetum destillatum, *gedestilleerden Azijn*. 🜋
Antimonium, *Spiesglas*. ♁
Aqua, *Water*. ▽
Aqua Fortis, *Sterkwater Scheiwater*. 🜅
Alumen, *Aluin*. O
Arena, *Zand*. ⁙
Auripigmentum, *Auripigment*.
Arcenicum album, *wit rottekruid*. O-O
Balneum Mariæ, *Marienbad*. MB
Balneum arenosum, *Sand bad*. AB
Calx, *Kalk*.
Cancer oculi cancri, *Kreefsoogen* ♋
Cinnabaris, Cinnaber, *Vermilioen*. 🜍

Cornu cervi, *Hartshoorn.* C. C
Fiat, *laat het zijn.* F
Ignis, *Vuur.* 🜂
Jupiter: ſtannum, *Tin.* ♃
Luna, argentum, *Silver.* ☾
Mars, *ſtaal*, *Yſer*, Ferrum, chalybs. ♂
Mercurius, argentum vivum, *Quikſilver.* ☿
Mercurius ſublimatus, *ſublimaat.* ☿
Mercurius præcipitatus, *precipitaat.* ☿
Oleum, *Olie.*
Pulvis, *Poeder.*
Retorta, *krombals*, retort.
Sal commune, *gemeen ſout.* 🜔
Sal nitrum, *Salpeter.* 🜕
Saturnus, plumbum, *Lood.* ♄

Sol

Sol, aurum, *Goud.*

Spiritus, *Geest.*

Spiritus Vini, *Brandewyn.*

Spiritus Vini rectificatus, *Voorloop.*

Stratum super stratum, *bestroying met lagen.* S.S.S.

Sulphur, *swavel.*

Tartarus, *Wyn-steen.*

Tinctura, Tinctuur.

Vitriolum, *Vitriool.*

TEEKENS
DER
GEWICHTEN
EN
MAATEN.

Gr. gr. een grein.

℈ Schrup. een ſcrupel, houd twintig grein.

ʒ Drach. een drachme, doet drie ſcrupels.

℥ Unc. een once, weegt acht drachme.

℔ Lib. een Medecyns pond, doet twaalef oncen.

℔ß Een halfpond, weegt zes oncen.

Quart. Quartarius, doet drie oncen.

Pinta, onze pint doet ontrent twintig oncen in vochtigheid.

M. Manipulus is een hand vol, of zo veel men met de hand kan grypen.

P. Pugillus, is zoveel als men met d'uiterſte vingers grijpt.

No. Numero, een getal.

Par. Paria, dubbel getal.

ā Ana, dat is, dat men van elk een gelyk gewigt of maate nemen moet.

Par-

Par. æq. van elks even veel.
Q. S. quantum sufficit, zo veel genoeg is,
Q. V. q. v. quantum vis, zo veel gy wilt.
Q.Pl. q.pl. quantum placet, zo veel u belieft. Wanneer men aan d'Apoteekers goedvinden laat hoe veel gewigt, of hoe grooten maat hy daar toe neeme.
S.A.f.a. Secundum Artem, na de konst; wanneermen aan d'Apoteekers de manier van bereiden beveelt.
S.S.S. Stratum super Stratum, laag op laag. Wanneer men twee dingen by beurten op malkanderen moet leggen.
M.F. m f. Misce fiat, laat het vermengt werden.

OP

OP DE

ARTZENY-BEREIDINGE

DER STAD

HAERLEM.

Zoo krijgt de kunst, in top geheven,
Ten dienst van 't menschelijcke leven,
Een glans, door HAERLEM haer gegeven;
Een glans, die hare vlekken dooft.
Haer in geen duisternis laet steken,
Maer zuivert van haer erfgebreken,
Als 't dom vooroordeel is geweken.
Men sier met lauwerkranssen 't hoofd
Der genen, die dit werk verrichten,
En Eskulaep een Tempel stichten,
Waer voor de bitse nyd moet zwichten.

D. van HOOGSTRATEN.

De

DE

VERBEETERDE HAARLEMMER APOTHEEK.

Van de enkele Geneesmiddelen, die men in de Winkels bewaaren moet.

Radices, Wortelen.



Cori, *of* Calami Aromatici, *Welriekende Lis.*
Alcannæ, *Blanketwortel.*
Althææ, *of* Bismalvæ, *en* Ibisci, *Heemswortel.*
Angelicæ, *Angelika*, *of Engelwortel.*
Apii, *Juffrouw Markwortel.*
Aristolochiæ fabaceæ, *Boontjes* } *Holwortel.*
Longæ, *lange*
Rotundæ, *ronde*
Tenuis, *dunne*
Asari, *Mansooren.*
Asparagi, *Aspergies.*

Aspho-

Aſphodeli Lutei, *Geele Asfodillen.*
Bardanæ, *of* Lappæ Majoris, *Kliſſen.*
Biſtortæ, *Hartstong.*
Bryoniæ, *Wilde Wyngaart.*
Carlinæ, *Everwortel.*
Caryophyllatæ, *Nagelwortel.*
Chelidoniæ, *Stinkende Gouw.*
Chinæ, *Pokwortel.*
Cichorei, *Cichorejen.*
Conſolidæ Majoris, *of* Symphyti, *Smeer-of Waalwortel.*
Contrajervæ, *Tegengiftwortel.*
Coſti utriuſque, *ſoete en bittere Balſem, Koſt.*
Cucumeris Aſinini, *Eſels Komkommers.*
Curcumæ, *Indiaanſch Saffraan.*
Cyclaminis, *of* Arthanitæ, *Verkens brood.*
Cyperi longi, *wilde lange Galega.*
rotundi, *wilde ronde Galega.*
Doronici, *wilde Zonneblom.*
Eryngii, *Duivels Naigaarn, kruis diſtel.*
Eſulæ utriuſque, *beide de Wolfsmelken.*
Fœniculi, *Venkel.*
Fraxinellæ, *of* Dictamni albæ, *leege eſſchen.*
Galangæ, *Maagwortel.*
Gentianæ, *Kruiswortel.*
Glycyrrhizæ, *of* Liquiritiæ, *Soethout.*
Helennii, *of* Enulæ campanæ, *Alandwortel.*
Hellebori albi, *witte* } *Nieswortel.*
Nigri, *ſwarte* }
Hermodactylorum, *Hartjeswortel.*

Jalappæ, *of* Gialappæ, *Wonderbloem van Peru.*
Imperatoriæ, *of* Oſtrutii, *Meeſterwortel.*
Iridis Florentinæ, *Liswortel.*
Mandragoræ, *Mandragers.*
Mechoacannæ, *of* Mechoacæ Albæ, *witte Purgeerwortel.*
Meu, *Beerwortel.*
Nymphææ, *of* Nenupharis, *Waterplompen.*
Ononidis, *of* Reſtæ bovis, *Prangwortel.*
Oxylapathi, *of* Oxalidis, *en* Acetoſæ, *Zuuringwortel*, *Surkel.*
Pœoniæ maris, *Peonibloms Manneken.*
Pentaphylli, *Vingerkruidwortel.*
Petaſitidis, *Peſtwortel.*
Petroſelini, *Peterſeliwortel.*
Peucedani, *Verkens Venkel.*
Phu, *of* Valerianæ, *Speenkruid.*
Pimpinellæ, *Pimpernel.*
Polypodii querni, *Eike varen.*
Pyrethri, *Bertram.*
Raphani Sylveſtris, *Rapen.*
Rhabarbarum, *of* Rheum, *Meleſoenwortel.*
Rubiæ tinctorum, *meede*, *krappe.*
Ruſci, *of* Bruſci, *Steekende palm.*
Saxifragiæ, *Steenbreeke.*
Scillæ, *Zeeajuin.*
Scorzoneræ, *adderkruid.*
Scrophulariæ Majoris, *groot Speenkruid.*
Spicæ Nardi Celticæ. }
Indicæ, } *Spyk.*

Ta-

Taraxici, *of* Dentis Leonis, *Hengstebloemen. Paardebloemen.*

Tormentillæ, *Sevenbladswortel.*

Turbith, *Uitlandsche purgeerende Heemst.*

Tussilaginis, *of* Farfaræ, *Hoefbladwortel.*

Vincetoxici, *of* Hirundinariæ, *Swaluwenwortel.*

Urticæ, *Netelwortel.*

Zalzæ Parilliæ, *Uitlandsche steekende winde.*

Zedoariæ, *Zeverwortel.*

Zingiberis, *Gember.*

By dezen werden getelt de Fungi, *of uitwassen.*

Agaricus, *Lorkenbooms Kampernoelie.*

Auriculæ Judæ, *Judas ooren.*

Orbicularis, *in onse spraak Bovist geheeten.*

Cortices, Basten.

Arantiorum, *Oranjeschillen.*

Cassia Ligneæ, *of* Xylocassiæ, *kleyne Kaneel.*

Chinensium, *Sinaasappelschillen.*

Chinæ, Chinæ, *Koorsbasten.*

Cinamomi, *Kaneel.*

Citriorum, *Citroenschillen.*

Granatorum, *of* Malicorii. *Granaatschillen.*

Ligni Guajaci, *of* Ligni Sancti, *Pokhoutbast.*

Macis, *Foelie.*

Quercie, *Eike bast.*

Ra-

Radicum Capparum, *Bast van Kapperswortel,*
Tamarisci, *Tamarisbast,*
Winterani, *Magellaans Kaneel.*

Ligna, Houten.

ALoës, *of* Xyloaloës, *Paradyshout.*
Aspalathum, *Aspa thout.*
Colubrinum, *of* Serpentinum, *Slangenhout.*
Dulcamara, *of* Amaradulcis, *Bitter Soethout.*
Guajacum, *of* Sanctum. *Pokhout.*
Nephriticum, *Graveelhout.*
Rhodium, *Rosenhout.*
Santalum Album, *wit.* }
Citrinum, *geel* } *Zandelhout.*
Rubrum, *rood* }
Sassafras, *Sweethout.*
Visci quercini, *toppen van Eyken.*

Folia, & Herbæ, Bladen en Kruiden.

ABrotani Maris, *Averuit Manneken.*
Absinthii Vulgaris, *of* Latifolii, *gemeene Alsem.*
Romani, *of* Tenuifolii, *Roomsche Alsem.*
Agrimoniæ, *Agrimoni, opend kruid.*
Alchimillæ, *onzer vrouwen mantel.*
Althææ, *of* Bismalve, *en* Ibisci, *heemst, duobelde malve.*

Ane-

Anethi summitates, *toppen van dil,*
Arthemisiæ, *byvoet.*
Betonicæ, *betonie.*
Botryos, *piment*, *druifkruid.*
Bursæ Pastoris, *Harders tas.*
Calaminthæ, *Berg calamint.*
Capilli Veneris, *Venus hair.*
Cardui Benedicti, *gezegende distel.*
Caudæ Equinæ, *of* Equiseti, *Paarde staart.*
Centauri Minoris summitates, *toppen van klein duizend gulden kruid.*
Chamædryos, *Gamanderlyn.*
Chamæpytios, *of* Artheticæ, *veld cipres.*
Cuscutæ cum floribus, *wrange scherfte met de bloemen.*
Dictamni Cretici, *kandisch kraamkruid.*
Epithymi, *wrange, wilde tym.*
Erysimi, *heeskruid.*
Eupatorii Aquatici, *of* Cannabini, *water-of kennip boelkenskruid.*
Euphragiæ cum floribus, *oogen troost met de bloemen.*
Fumariæ, *of* Fumiterræ, *duive kervel.*
Gallitrichi, *of* Scarleæ, *Scarlei.*
Hyperici summitates, *toppen van St. Jans kruid.*
Hyssopi, *Ysoop.*
Lauri, *Lauwrier.*
Lupuli, *Hop.*
Majoranæ, *majolein.*

Mal-

Malvæ, *kaasjesblaân, malve.*
Mari Syriaci, *Marum van Siriën,*
Marrubii, *of* Prasii, *walrouw.*
Matricariæ, *mater, moederkruid.*
Melissæ, *consielje de grein, Lamoenkruid.*
Mentæ Crispæ, *of* Sativæ, *kruismunt.*
Mercurialis, *Bingelkruid.*
Myrti, *Mirteblaaden.*
Nepetæ, *nip, kattekruid.*
Nicotianæ, *of* Tabaci, *en* Peti, *Tabak.*
Origani Cretici, *Orego.*
Vulgaris, *grove majelein.*
Parietariæ, *glaskruid.*
Phellandri, *of* Cicutæ Palustris, *water eppe.*
Pilosellæ, *nagelkruid.*
Pimpinellæ, *pimpernel.*
Pollii Montani, *berg polei.*
Polygoni, *verkens gras, kreupel gras*
Pulegii Cervini, *hartspolei.*
Pulmonariæ, *of* Lichenis, *longkruid.*
Pyrolæ, *wintergroen.*
Ribesii Nigri, *swarte aalbesien.*
Rorismarini, *rosemaryn, maagdekruid.*
Rutæ, *wynruit.*
Sabinæ, *sevenboom, savelboom.*
Salviæ, *sali.*
Saniculæ, *sanikel, wondkruid.*
Saponariæ, *seepkruid.*
Scabiosæ, *schurftkruid.*
Scolopendrii, *of* Linguæ Cervinæ, *hartstong.*

Scor-

Scordii, *Waterlook.*
Sempervivi Majoris, *of* Sedi Majoris, *groot huislook.*
Senæ, *ſenebladen.*
Serpylli, *wilde thym, kwendel.*
Tyhmi cum floribus, *thym met de bloemen.*
Tuſſilaginis, *of* Farſaræ, *hoefblaaden.*
Verbaſci, *Wollekruid.*
Verbenæ, *yſerhart.*
Violariæ, *violeblaaden.*
Virgæ Aureæ, *gulde roede.*

Flores, Bloemen.

BAlauſtiæ, *granaatbloemen.*
Betonicæ, *betoniebloemen.*
Boraginis, *bernagiebloemen,*
Calendulæ, *goutsbloemen.*
Caryophylli, *nagelbloemen, angelier.*
Chamæmeli Romani, *roomſe* } *Kamille.*
Vulgaris, *gemeene* }
Croci, *Saffraan.*
Lavendulæ, *lavendelbloemen.*
Malvæ, *kaasjesbloemen.*
Meliloti, *melote bloemen,*
Pæoniæ, *peoni rooſen.*
Papaveris erratici, *of* Rhæados, *kooren rooſen.*
Roriſmarini, *of* Anthos, *Roſemarijnbloemen.*

Ro-

Rosarum Pallidarum, *bleeke* }
Rubrarum, *roode* } *roosen.*
Sambuci, *vlierbloemen.*
Schœnanthum, *Arabisch-of Kemels hooy.*
Stœchadis, *vreemde lavendel.*
Tiliæ, *linde bloeisel.*
Verbasci, *of* Tapsi Barbati, *wolle kruids-bloemen.*
Violarum, *viole bloemen.*

Semina, Saden.

ACetosæ, *zuuring saad.*
Agni Casti, *kuis saad.*
Althææ, *of* Bismalvæ, *en* Ibisci, *heemst saad.*
Ammios, *Konings komyn.*
Amomi, *of* Garyophylli Plinii, *ronde nagelen, nagels van Plinius,*
Anethi, *dil saad.*
Anisi, *anys.*
Apii, *Juffrouw merk saad,*
Bardanæ, *of* Lappæ Majoris, *klissen saad.*
Berberorum, *berberissen saad.*
Bombacis, *of* Gossypii, *of* Cotti, *en* Xyli, *katoen saad.*
Cannabis, *kennip saad.*
Cardamomi Minoris, *klein kardamom saad.*
Cardui Benedicti, *gezegende* }
Mariæ, *marien* } *distel saad.*
Carei, *kerwy.*

Ci-

Cicer Album, *witte* } *cicers.*
Rubrum, *roode* }
Citri, *of* Citrei Mali, *citroen zaad.*
Citrulli, *of* Anguriæ, *kicheren zaad.*
Cnici, *of* Carthami, *wilde ſuffraan zaad.*
Coriandri; *coriander zaad.*
Cubebe, *ſtaart peper.*
Cucumeris, *komkommer zaad.*
Cucurbitæ, *kauwoerde zaad.*
Cumini, *of* Cymini, *komyn.*
Cydoniorum, *kwee korrel.*
Dauci Cretici, *kroontjes zaad.*
Vulgaris, *wortel zaad.*
Endiviæ, *endivi zaad.*
Erucæ, *raket zaad.*
Fœniculi dulcis, *ſoet* } *venkel ſaad.*
Vulgaris, *gemeen* }
Fœnugræci, *fenegriek, grieks hoy.*
Fumariæ, *duive kervelzaad.*
Geniſtæ, *brem zaad.*
Granorum Paradiſi, *gryn, Paradys korrelen.*
Hyoſcyami Albi, *wit bilſen zaad.*
Hyperici, *Sint Jans kruid zaad.*
Lactucæ, *ſla zaad.*
Leviſtici, *lavas zaad.*
Lini, *lyn zaad.*
Lupini, *of* Lupinorum, *boks boonen.*
Malvæ, *keesjes zaad.*
Melonum, *meloen zaad.*

Mi-

Milii Solis, *parel zaad.*
Napi, *of* Buniadis, *raap zaad.*
Nasturtii, *kers zaad.*
Nigellæ, *of* Nardi, *en* Melanthii, *nardus zaad.*
Nuclei Cerasorum, *kerse kernen.*
Persicorum, *persike kernen.*
Pinei, *pingelen.*
Nymphææ, *plompe zaad.*
Ocimi, *of* Basiliconis, *balzem zaad.*
Orobi, *erwten.*
Pæoniæ, *peonie zaad.*
Papaveris Albi, *wit mankop zaad.*
Petroselini Macedonici, Vulgaris, } *peterseli zaad.*
Plantaginis, *weegbre zaad.*
Portulacæ, *porcelein zaad.*
Psyllii, *vloy zaad.*
Raphani, *radys zaad.*
Rutæ, *wynruid zaad.*
Santonici, *of* Zedoariæ, *en* Cinæ, *zever-zaad, wormkruid.*
Saxifragiæ, *steenbreek zaad.*
Scariolæ, *scherlei zaad.*
Seselios Massiliensis, *gekronkelde venkel van Massilien.*
Sileris Montani, *esels komyn.*
Sinapi, *mostert zaad.*
Sophiæ, *sophyen zaad, fien.*
Staphidis Agriæ, *luis kruid.*
Sumach, *smak.*

Thlaspios, *wilde kersen.*
Violarum, *violen saad.*
Urticæ, *netel saad.*

Fructus, Vruchten.

Alkekengi, *of* Halicacabi, *krieken van over zee.*

Amygdala Amara, *bittere* } *amandelen.*
Dulcia, *soete* }

Baccœ Juniperi, *jenever besien.*
Lauri, *bakelaar, laurrier besien.*
Mezeræi, *berg peper.*
Myrti, *of* Myrtilli, *mirte besien.*
Sambuci, *of* Granorum Actes, *vlier besien.*
Capita Papaveris, *mankoppen.*
Carpobalsamum, *balsem vrucht.*
Caryophylli, *nagelen.*
Cassia Fistula, *pyp kassi.*
Colocynthis, *kolokwint appelen.*
Dactyli, *Dadels.*
Ficus, Caricæ, *vygen.*
Gallæ, *galnooten.*
Garyophylli Plinii, *of* Amomi, *nagels van Plinius.*
Glandes, *akers, eekels.*
Jujubæ, *borstpruimen.*
Kermes Grana, *of* Coccus Baphica, *karmosyn besien.*

Mespila Immatura, *onrypemispels.*
Myrobalanæ Bellericæ,
Chebulæ,
Citrinæ, } *roloop nooten.*
Emblicæ,
Indæ, *of* Nigræ,
Nux Cupressi, *cupres noot.*
Moschate, *of* Myristica, *noote moschaat.*
Vomica, *kraan oog.*
Piper Album, *witte*
Longum, *lange* } *peper.*
Nigrum, *swarte*
Siliquæ Dulces, *of* Xyloceratiorum, *Sint Jans brood.*
Tamarindi, *tamerinde.*

Farina, Meel.

Fabarum, *boone meel.*
Fænugræci, *fenegriek meel.*
Hordei, *gerste meel.*
Lupinorum, *boksboonen meel.*
Radicum Althææ, *meel van heemstwortel.*
Consolidæ Majoris, *meel van smeer. wortel.*
Seminum Lini, *lynsaadmeel.*

Succi Liquidi, Vloejende Sappen.

Agrestæ, *of* Omphacium, *verjuis.*
Cydoniorum, *kwee sap.*

Limonum, *limoen ſap.*
Roſarum Pallidarum, *ſap van bleeke rozen.*

Succi Condenſati, Gummi & Reſinæ,

Dik gemaakte Sappen, Gommen en Harſten.

ACacia Vera,
Aloë Hepatica, *of* Caballina, *paarde Aloë.*
Socotrina, *of* Lucida, *Aloë van 't eiland Socotrina.*
Ammoniacum.
Amylum, *ſtyffel, ameldonk.*
Aſſa Fœtida, *duivels drek.*
Balſamum Peruvianum, *of* Tolutanum, *balſem van Tolu.*
Copayvæ,
Bdellium.
Benzoin.
Bitumen Judaicum, *of* Aſpalatum, *Jodelym,*
Caphura, *of* Camphora, *campher.*
Colophonia, *of* Pix Græca. *ſpiegel hars.*
Euphorbium, *ſap van toortſe van Peru.*
Galbanum.
Gitta Jemou, *of* Gutta Gamba, *en* Gutta Gamandra.
Glycyrrhizæ Succus, *of* Liquiritiæ, *ſap van ſoethout.*

Gum,

um, Animæ.
Arabicum, *Arabise gom.*
Carannæ.
Elemni, *of* Elemi.
Hederæ, *gom van klimop.*
Tacamahaca.
Iypocistidis Succus.
acca, *lak.*
adanum.
Ianna, *manne.*
Iastiche, *mastik.*
Iyrrha, *myrrhe.*
pium, *heulsap.*
pobalsamum.
poponax.
ix, *pek.*
esina Pini, *pynhars, rinsen hars.*
Terebinthinæ, *of* Citrina, *geel hars.*
agapenum.
anguis Draconis, *draken bloed.*
arcocolla, *vis lym.*
cammonium.
tyrax Calamita.
Liquida.
uccinum Album, *of* Carabe, *witte brandsteen.*
Citrinum, *geele brandsteen.*
Thus, *of* Olibanum, *wierook.*
Tragacanthum, *gom dragant.*

Animalia, eorum Partes & Excrementa, Dieren, des zelfs Deelen en Uitwerpselen.

Adeps Anatis, *vet van eindvogels.*
Gallinæ, *vet van hoenders.*
Aselli, *of* Millepedæ, *zeugen, pissebedden.*
Axungia Porci, *verkens reusel.*
Bezoar Occidentalis, *Westindische Beser.*
Orientalis, *Oostindische Beser.*
Cancrorum Fluviatilium Oculi, *kreefsoogen.*
Cantharides, *Spaanse vliegen.*
Castoreum, *Beverswyn.*
Cera Alba, *wit wasch.*
Flava, *of* Citrina, *geel wasch.*
Cornu Cervi, *hartshoorn.*
Cranium Hominis violenta morte extincti, *menschen hooftpan, die schielyk of door een ongeluk dood gebleeven is.*
Dentes Apri, *wilde verkens tanden.*
Ebur, *elpenbeen, yvoor.*
Hirci Sanguis Præparatus, *bereid bokkebloe* [illegible]
Ichthyocolla, *huizenblas, vislym.*
Mel, *honing.*
Moschus, *muscus.*
Mumia, *mumie.*
Nidus Hirundinum, *swaluwe nest.*
Sanguisugæ, *of* Hirundines, *bloedsuigers.*
Sapo Venetus, *Veneetse zeep.*

Scin-

Scincus.
Sepiæ Os, *of* Spuma maris, *zeeschuim.*
Sevum Hircinum, *bokketalk.*
Sperma Ceti, *walschot.*
Spodium ex Ebore, *gebrandyvoor.*
Ungula Alcis, *eland klauw.*
Unicornu, *eenhoorn.*
Zibethum, *civet.*

Mineralia, Metalla, Lapides, Mineralen, Metallen, Steenen.

ÆRugo, *of* Viride æris, *Spaans groen.*
Æs ustum, *gebrand koper.*
Alumen rupeum, *of* Roche, *gemeene aluin.*
Plumeum, *of* Amiantus, *pluim aluin.*
Ustum, *gebrande aluin.*
Antimonium, *of* Stibium, *spiesglas.*
Argentum Foliaceum, *geslage blad zilver.*
Vivum, *of* Mercurius Vivus, *kwik-silver.*
Arsenicum Album, *rottekruid.*
Auripigmentum, *piment.*
Aurum Foliaceum, *geslage bladgoud.*
Bolus Armenia, *Armenische* } *bolus, of aarde.*
Vulgaris, *gemeene* } *bolus, of aarde.*
Alba, *witte* } *bolus, of aarde.*
Borax, *goud lym.*
Calx Viva, *levende kalk.*
Cerussa, *loot wit, ceruis.*

Chalcitis, *gebrand vitriool.*
Chalybs, *staal.*
Chrysocolla, *ziet* Borax.
Cinnabaris, *vermilioen.*
Crystallus, *kristal.*
Granatus, *granaatsteen.*
Hyacinthus, *Iäcint, Hiacintsteen.*
Lapis Armenius, *Armeni* }
Calaminaris, *Klemi* }
Hæmatites. *Bloet* } *steen.*
Judaicus, *Jode* }
Lazuli, *Lazuur* }
Lithargyrium Argenti, *silver glit.*
Auri, *goud glit.*
Magnes, *zeil- magneet steen.*
Minium, *meni.*
Osteocolla, *been lym.*
Pompholyx, *of* Nihili album, *en* tutia, *niet, wit niet.*
Rubinus, *robynsteen.*
Sal Armoniacum, *armoniak zout.*
Gemmæ, *gegraven zout.*
Petræ, *of* Nitrum, *salpeter.*
Sapphirus, *Saphyrsteen.*
Sardus, *of* Carneolus, *Sardixsteen.*
Smaragdus, *Smaragdsteen.*
Sulphur, *swavel.*
Terra Lemnia, *aard van 't Eiland Lemnos.*
Tutia, *of* Pompholyx Griseum, *en* Cadmia Græcorum, *oog niet.*

Vi-

Vitriolum Album, *witte klemy, wit koperrood.*
Hungaricum, *Ongers kopperrood.*
Romanum, *Roomsch koperrood.*

Marina. Zegewassen.

AMbra Grisea, *amber grys.*
Coralli Albi, *witte* } *koraalen.*
Rubri, *roode* }
Corallina, *koraal-mosch.*
Margaritæ, *paarlen.*
Pumex, *dryf- puimsteen.*
Spongia, *spons.*

VAN DE
WATEREN.

AQua Fol. en Summitatum Fœniculi.
Hyſſopi.
Meliſſæ.
Menthæ criſpæ.
Plantaginis.
Pulegii cervini.
Roriſmarini.
Flor. Chamæmel.
Lavendulæ.
Sambuci.
Tiliæ.

Alle deze kruiden of bloemen vers zynde kneus die, en giet daar zo veel water op tot dat zy even overſopt zyn, haalt het daar na over, tot dat gy van ieder anderhalf pond kruiden of bloemen, dartig oncen water afgetrokken hebt.

Aqua Roſarum, Rooſewater.

R. Roſarum, die gezouten zyn.
die vers zyn van elks XVI oncen.
Gem een water zo veel als genoeg is.
Laatze op de voorgaande wys na de kunſt over-

overgehaalt werden, en trekt 'er vier pinten water af.

Het verkoelt; 't versterkt het hart en ingewanden, en is goed voor alle ontsteekingen zo uiterlyk als innerlyk gebruikt, voornamentlyk voor d'oogen.

De *Dosis* is na gelegentheid der zaaken.

Aq: Cinamomi, Kaneelwater.

Cinamomi *van d' alderbeste grof gestooten XVI oncen.*

Vini Gallici *die lekker is XL oncen.*

Laat ze 24 daagen meuken, en giet daar na daar boven noch zo veel water op als 't genoeg is, haal het dan in een gewoone distilleerketel over, tot dat men vier pinten vogt ontfangen heeft, en bewaar het tot 't gebruik.

Het versterkt krachtig het hart, de geesten, en een slappe maag; stilt het braaken; verbetert de loslyvigheid, en verkwikt het gemoed, &c.

De *Dosis* is alleen tot een once, of met eenig ander vogt gemengt.

Samengestelde Wateren.

Aqua Antiparalytica, Water tegens de Geraaktheid.

R. Rad: Imperator *gedroogt II oncen.*
Zedoariæ *die niet wormsteekig is.*
Bryoniæ *van elks een once.*
Ligni Sassafras, *geraspt IV oncen.*
Herb. Calaminthæ
Origani
Rorismarini } *die gedroogt zyn van elks een once.*
Salviæ
Serpilli
Thymi
Bacc Juniperi *VI drachmen.*
Sem. Dauci Cretici.
Sileris Mont.
Garyophyllor. *van elks een half once.*
Cinam, *de beste, VI drachmen.*

Dit wel gekneust zynde, laat het 6 dagen in vier pinten Brandewyn geweekt werden; distilleert het daar na in een glaaze kolf, en trekt daar dertig oncen vogt af.

Dit water wederstaat alle hooft- en zenuwziekten; geneest de lammigheid, geraaktheid, hooftzwymel, opent de verstoppingen die uit slym bestaan; versterkt de maag, de milt, het hart, &c. uiterlyk

wederſtaat het de verrottinge der wonden; ſtilt de tandpyn; belet het ruiſchen der ooren; verdryft de koude klieren, herſtelt 't geronne bloed, &c.

De *Doſis* is innerlijk tot een once met eenig bekwaam vogt vermengt; uiterlyk gebruikt men het alleen.

Aqua Theriacalis, Driakel Water.

R. Cortic: Citri, *het geel daar van, verſch VI oncen, of gedroogt anderhalf once.*
Rad. Angelicæ.
Zedoariæ.
Fol. *en* Summitat Rutæ, *die verſch zyn van elks anderhalf drachmen.*
Caphuræ *II drachmen.*

Laat het grofjens geſtooten, en daar na 6 dagen in vier pinten Brandewyn geweekt werden, na welke weeking men veertig oncen daar af moet diſtilleeren, waar in men dan vyf oncen *Theriacæ* weekt, en het vogt na dat het dikwils omgeſchut is, werd ten laaſte doorgegoten, en tot het gebruik bewaart.

Het wederſtaat de koors, en alle kwaataardige ſiekten; ſtilt de pyn in de leeden; is goed voor verkoutheid, wormen, &c. verbetert de ſilte vochten, en doet tamelyk ſweeten.

De *Dosis* is alleen lepelwys of elders onder gemengt.

Aqua Vitæ, Water des Levens of Aromatyke Brandewyn.

R. Rad. Calami Arom. *gedroogt.*
Cyperirot. *van elks III drachmen.*
Galangæ *een once.*
Angelicæ *een half once.*
Flaved. Cort. Arant. *die vers zyn,*
Citri, *die vers zyn van elks IV oncen, of gedroogt een once.*
Herb. Melissæ, Majoranæ, Rorismar *die gedroogt zyn van elks een loot.*
Flor. Lavend. *die gedroogt zyn* II *drachmen.*
Rosar. *die met zout ingeleit zyn* IV *oncen.*
Sem. Cardam. min, *uitgepelt.*
Garyophyllor. *van elks een half once.*
Macis II *drachmen.*
Cinam III *oncen.*

Stoot dit tot een grof poeder, en laat het in acht pinten *Spiritus Vini* weiken; welke Spiritus of geest men daar na door de distillatie tot vier pinten toe moet aftrekken.

Deese

Deze geest is goed tegens de winden, [fl]auwtens, en oprispingen; verkwikt de [g]eesten, en 't bloed; sterkt de maag; belet [h]et braken; geneest de hooftpyn, swyme-[li]ng, &c.

Men gebruikt het als 't voorige.

VAN DE AZYNEN.

ACetum Calendulæ.
Rosarum.
Sambucinum.

Alle deze Azynen werden op een wyze [g]emaakt, en men neemt tot een van de [v]oornoemde ses oncen gedroogde bloe-[m]en, op welke men vyf pinten *Aceti Vini* [g]iet, en in een glaase vles die wel toege-[s]topt gedaan zynde, laat men ze vyftien [d]agen in de heete Somerzon staan, daar na [g]iet men die door, en men bewaard ze tot [h]et gebruik.

Den *Azyn van Goudsbloemen* werd zelden gebruykt als in pesttyden; zy verdryft de flauwtens, en doet sweeten.

De *Dosis* is tot een once inwendig gebruikt, met eenig bekwaam nat vermengt.

Den *Azyn van Roosen* en *van Vlierbloemen* werden meest uiterlyk gebruikt voor alle ontsteekingen, roos, met natte doeken daar

om

om geslaagen; men slaat ze ook om 't hooft in heete koorsen, hooftpyn, &c.

Acetum Distellatum; Gedistilleerden Azyn.

R. Aceti Vini, *zo veel als 't u belieft.*

Distileert het in een glaase kolf, tot dat (de phlegma eerst afgetrokken zynde, en een andere ontfanger daar aan gehegt zynde) de zuure geest uitgaat.

Dese geest is in veel Chymise operatien zeer dienstig. Zy verwekt het sweet; is in kwaataardige koortsen van een groot gebruik, en met and're dingen vermengt zynde, wert het een tegengift.

De *Dosis* is van een drachme tot een once.

Acetum Prophyllacticum, tegengiftigen Azyn.

R. Rad. Angelicæ, *gedroogde.*
Zedoariæ, *van elks een once.*
Petasitidis, *versche, VI oncen.*
Herb. Melissæ.
Scordii, *die versch gedroogt zyn, van elks IV oncen.*
Comarum Rutæ, *III oncen.*

Fal-

Flaved. Cort. Citri, *versch VI oncen, of gedroogt anderhalf once.*

Gesneeden en gestooten zynde, laat het acht dagen in ses pinten gedistilleerde wynazyn geweekt werden, en distilleert het daar na in een aarde of glaase kolf, nochtans niet tot dat het alte droog is; noch dat d'Azyn een braudige smaak aanneemt.

Dit water doorsnyd alle filtige fenynen, brengt de zelve onder, en dryft ze door 't sweeten uit: 't is van groot gebruik in pest en heete koorsen, &c.

De *Dosis* is van een half tot een heel once in sweetdrankjes of juleppen vermengt.

VAN DE GEESTEN.

Spiritus Vini rectificatus, Suiver gemaakte Brandewyn.

R. Spir. Vini IV *pinten.*

Distileert het uit een glaase kolf in 't sand, met een maatig vuur, tot dat daar veertig oncen vogt afgetrokken zyn. Indien gy maar Alkohol begeert, zo trekt daar alleen maar vyftien oncen af.

Het is een beroemt Menstrum om allerlei lichchamen uit te trekken; is goed in een slappe maag, &c.

De *Dosis* is een once.

Spi-

Spiritus Aromaticus Oleosus,

Of

Sal Volatile Aromaticum, Geest van Olyachtige Speceryen.

℞. Cinnamomi, *van de beste*, *VI drachmen*.
Flav. Cortic. Arant.
Citri, *die versch zyn*, *van elks anderhalf once*, *of gedroogt van elks III drachmen.*
Caryophyllor.
Macis.
Cardamomi min. *van elks II drachmen.*
Sal. Tart. *een half once.*

Laat dit 6 daagen met XVI oncen *Spir. Vini Rectif.* in een lauwe weikinge staan, naa deze weikinge giet daar boven op

Spir. Salis Armon. *zes oncen.*

En trekt daar dan door distillatie twalef oncen af.

Deze verfrist het bloed, de geesten; 't versterkt het harte, de maag, &c. verdryft de benauwtheden en flauwtens.

De *Dosis* is van tien tot vyf en twintig druppen met wat wyn of iets anders vermengt,

Spiritus Carminativus, Windbreekende geest.

R. Rad. Angelicæ.
Galangæ.
Zedoariæ.
Flor. Rorismar.
Majoranæ. } *versch gedroogt.*
Menthæ crispæ.
Sem. Sileris Montani.
Levistice, *van elks een half once.*
Cinamomi, *van de beste, II oncen.*
Flav. Cort. Arant, *die versch zyn III oncen, die gedroogt zyn VI drachmen.*
Macis, *II drachmen.*
Garyophylior, *een half once.*

Grof gekneust zynde, giet daar vyftig oncen *Spir. Vini* boven op, en naar het 6 dagen geweekt hebbende, zo laat 'er wederom vyt en twintig oncen door distillatie afgetrokken worden.

Deze versterkt het harte, de maag, en de hersenen; 't verdryft de winden, 't kolyk dat uit kouw en slym gebooren word; de krimpingen des buiks, de wormen, en is niet kwaad in pesttyden.

De *Dosis* is tot een once op eenmaal.

Spiritus Matricalis, Moeder geest.

R. Mastiches.
Myrrhæ.
Olibani.
Succini, *van de beste, van elks II oncen.*

Deze tot een fyn stof gebragt zynde, giet daar boven op.

Spir. Vini Rectif. *vier en twintig oncen.*

En na dat het genoeg geweekt heeft zo distilleert het uit een glaase retort, en laat het wederom tot dat het byna droog is afgetrokken werden.

Deze versterkt de lyfmoeder; verwekt de stonden; en geneest alle ziekten die uit de maag en 't gedarmte voortkomen; als de buykloop, witte vloet, 't braaken, &c. en heeft een wonderlyke kragt in een bederving van been.

De *Dosis* is tot een half once met wat *Aqua Melissæ* vermengt.

Spiritus Salis Armoniaci, Geest van Armoniak zout.

R. Salis Armoniaci.
Tart. *van elks XII oncen.*

Na dat elk bysonder tot poeder gebragt is, en dan weder te zamen vermengt zyn-

de

de, doet het in een glaase distilleerkolf; giet 'er dan twee en twintig oncen gemeen water op, en na dat het vat dan wel toegesloten is, zo distilleert 'er langsaam uit sand na de trappen des vuurs veertien oncen af.

Deze geest is zeer doordringende, tempert het zuur, en wederstaat de koorsen die uit een wanordentelyke opzieding ontstaat: geneest de ziekten die uit zuur haare oorspronk neemen; als stuipen, vallende ziekte, moederkwaalen, lammigheid, &c.

De *Dosis* is inwendig van vyf tot vyftien druppels, uitwendig houd men ze onder de neus.

't Zelve met levende kalk.

R. Sal. Armon. *VII. oncen.*
Calcis Vivæ *XVIII oncen.*
Aq. Pluv. *een pint.*

Trekt hier na de konst tien oncen nat af.

Deze is alzo doordringend als de voorgaande.

De *Dosis* is als vooren.

Spiritus Cort. Arantiorum, Geeſt van Orangieſchillen.

R. Flav. Cort. Arantior. *die verſch zyn XVI oncen, of gedroogde IV oncen.*
Laat op de zelve gegooten werden
Spir. Vini *IV pinten.*
En alzo 6 dagen geweekt hebbende, laat 'er dan wederom twe pinten afgetrokken werden.

Zy verſterkt de maag en 't harte; dryft de winden uit; opent alle verſtoppingen die uit koude haar oorſpronk nemen; belet het braaken, en bevordert de ſtonden, &c.

De *Doſis* is tot een once op een maal.

Spiritus Cochleariæ, Geeſt van Lepelblad'ren.

R. Herb. Cochleariæ *VI pond.*
Rad. Raphani Sylv. *in kleine ſchyfjens geſneden een pond.*
Sem. Sinapi *VI oncen.*
Laat op dezelve gegoten werden.
Spir. Vini *V pond.*
En diſtilleert 'er dan XXX oncen af.

Het is zeer krachtig in ſcheurbot en alle toevallen die daar uit voortſpruiten; 't jaagt de

e pyn uit de lenden weg; 't verwarmt de
ıgewanden, en 't doet sweeten, &c.

De *Dosis* is van een half tot een heel
rachme in eenig bekwaam vogt ver-
nengt.

Spiritus Cornu Cervi, Geest van Hartshoorn.

℞. Cornu Cervi, *in kleine stukjes gebrooken, zo veel als gy wilt.*

Laat dezelve in een glaase Retort, die
groot genoeg is, gedaan werden, op dat
zy de helft daar van vervulle; set dan de
Retort in 't zand, en vereenigt daar een ont-
fanger aan die wyt genoeg is; distilleert 'er
daar na de vloeibaare deelen af; en het vuur
by trappen matelyk vermeerdert hebbende,
zo zullen 'er opklimmen, als, slymig wa-
ter, en geest, vluchtig zout, en daar zal
ook oly uit overgaan. Welk voornoemt
vluchtig zout met d'andere vogt, die van
den stinkenden oly door filtreeringe afge-
scheiden is, vermengt zynde, moet in een
hooge kolv' op 't zand al distilleerende ge-
rectificeert worden. Waar na men dan het
vlugge zout met de geest vermengen, of
elk besonder bewaaren kan.

De geest en 't vlugge zout doen sweeten;
dry

dryven de pis uit; zuiveren het bloed; wederstaat alle koorsen ; openen de verstoppingen. Den Oly is van weinig gebruik, als uitwendig tegen 't podagra en jicht.

De *Dosis* van de geest van 't vlugge zout van tien grein tot een schrupel.

Spiritus Levistici, Geest van Lavas.

R, Sem. Levistici *IV oncen.*
Spir. Vini *XXI V oncen.*

Na dat voor af een genoegsame lauwe weikinge gegaan is, zo distilleert het in een dubbelt vat tot XII oncen

Zy dryft wel af, verdunt de taaije slym; opent, verwarmt, en is goed in Moederkwaalen.

De *Dosis* is tot een half once op een maal.

Spiritus Carui, Geest van Karwy

Werd op de zelve wyze gedistilleert.

Zy verdryft de winden, is goed voor 't kolyk, pynen voor 't harte, en in de maag, &c.

De *Dosis* is als boven.

Spiritus Nitri Dulcis, Soete Salpeter Geeſt.

℞. Spir. Vini Rectific. *IX oncen.*
Nitri *III oncen.*

Laat het in een phiool, die een zeer lange hals heeft, een maand lang omloopen, en laat daar na de vogt daar uit door diſtillatie getrokken worden tot dat het byna droog is.

Zy is van groot gebruik in kwaadaardige koorſen; bluſt den brand uit, en bevordert de geſt der maage, &c.

De *Doſis* tot vyf en twintig druppen met eenig nat vermengt.

Spiritus Salis Dulcis, Soete Geeſt van Sout.

Werd op de zelve wyze gediſtilleert.

Zy opent de keel en tongkliertjes waar door zy de dorſt leſt: wederſtaat de verrottinge; dryft de pis af, en opent de verſtoppinge, &c.

De *Doſis* is tot veertien droppen met eenig nat vermengt.

VAN DE TINCTUUREN.

Tinctura Antepileptica, Tinctuur tegens de vallende ziekte.

℞. Rad. Pœoniæ *van de mannetjes die vers zyn II oncen.*
Fraxinellæ.
Visci quercini.
Herb. Majoranæ.
Salviæ.
Calamint. Mont.
Rorismar. } *versch gedroogt.*
Summit. Rutæ, *gedroogt.*
Flor. Stœchados.
Lavendulæ.
Lilior Convall. *die versch zyn.*
Tiliæ, *die versch zyn, van elks een half once.*
Sem. Pœniæ.
Nigellæ, *van elks II drachmen.*
Cinnam, *de beste een once.*
Garyophyll. *II drachmen.*

Tot poeder gebragt zynde, zo laat het VI dagen in IV pinten *Spir. Vini Rectific.* in een dubbelt vat geweekt worden.

Het geneest de vallende ziekten, en alle hooftpyn, die uit dikke slymige vogten voortkomen; stilt de stuipen der kinderen.

De

De *Dosis* is voor oude persoonen tot een
ıce, voor kinderen tot twe drachmen met
:nig vogt vermengt.

inctura Antinephritcica, Tinctuur tegen 't Graveel.

.. Rhabarbari, *de beste, een half once.*
Mitridatii Dam.
Liquiritiæ, *dat geraspt is.*
Bacc. Juniperi, *van elks VI drachmen.*
Lapid. Judaici, *V drachmen.*
Sem. Levistici.
Anisi.
Zingiberis.
Galangæ, *de kleine.*
Agarici, *van elks een drachme.*
Macis, *II scrupels.*
Vini Rhenani.
Spir. Vini, *van elks een pint.*

Doet dit alles in een glaase vles en setse
n 't sand, en na dat door een lauwe wei-
:inge haar koleur genoeg voortgekomen,
:n dit zo 14 dagen gecontinueert is, zo
cheid het tot 't gebruik van een.

Dit opent de verstoppingen der nieren,
:n pisleyders; 't dryft alle graveel af; ver-
lunt de slymerige vogten, en versagt de
ɔrande pis, &c.

De *Dosis* is lepelwys, of tot by na een once in eenig vogt vermengt.

Tinctura Stomachica, Maag Tinctuur.

R. Cinnamomi, *de beste*, *II oncen.*
Nuc. Moschat. *een once.*
Macis, *een half once.*
Garyophyllor: *III drachmen.*
Flav. Cort. Arant.
Citri, *die versch zyn*, *van elk een once.*
Rad. Calami Arom.
Zedoariæ, *die niet wormsteekig is*, *van elks VI drachmen.*
Galangæ Minor.
Cardamomi min. *uitgepelt*, *van yder II drachmen.*
Croci, *die heel is*; *een half once.*
Spir. Vini, *LX oncen.*

Laat dit op de voorgaande wyze bereic werden, en sygt daarr na de vogt door eer lap, of munnekegrauw papier.

Dit versterkt de maag; verwekt den ver looren honger, en bevordert de kokinge de spyze in de maag.

De *Dosis* is van een half tot een heel once

Tinc

inctura Absinthii, uti & Centaurei Min. Tinctuur van Alsem, en van Duizendguldenkruid.

. Summit. Absinthii (*of* Centaurei) *die vers gedroogt zyn VIII oncen.*

Giet daar II pinten *Spir. Vini* op, en laat et acht dagen warm staan weiken.

De Tinctuur van *Alsem* doet sweeten; rsterkt de maag; opend de milt, lever de klieren der lenden.

De Tinctuur van *Duizendguldenkruid* ood de wormen; wederstaat de koorts aar van 't zyn naam bekomen heeft, en een groot middel voor die van een dollen ond gebeeten zyn.

De *Dosis* van beide zyn tot een half once wat meer of minder, na de ouderdom s lyders.

Tinctura Castorei, Tinctuur van Beverzwyn.

. Castorei *een once.*

Tot poeder gebracht zynde, zo laat daar ie drachmen *Liquoris Tartari* (na dat het een phiool gedaan is) opgegoten, en zo uuren in warm sand geweekt werden: deze weiking, zo giet 'er X oncen *Spir.*

Vini Rectific. op, en weikt het op de zelve wyze noch 6 daagen, en laat dan ten laasten de Tinctuur zonder beroering de vuiligheden afgegooten worden.

Zy is goed in hooftswymeling, vallende ziekte, apoplexie, moederkwaalen, &c. uitwendig is zy goed voor pyn en ruisinge der ooren, en van een besondere kragt in 't koud vier.

De *Dosis* is tot dertig droppen inwendig uitwendig steekt men hem met wat wol in 't oor, en men mengt ze onder pappen.

Tinctura Catechu, Tinctuur van Catechu.

℞ Catechu *een once.*
Spir. Vini X *oncen.*

Laat dit 6 daagen in een phiool in warm sand geweikt worden,

Zy versterkt de maag; belet het braken; matigt de buikloop, bewaart het tandvlees.

De *Dosis* is van een half tot een heel drachme, uitwendig werd zy onder mondspoelingen vermengt.

Tinctura Cinnamomi, Croci, Tinctuur van Kaneel, en Saffraan.

DEeze werden op dezelfde wyze gemaakt; maar men moet daar toe de *Spir. Vini. Rectific.* gebruiken.

De Tinctuur van *Kaneel* versterkt het herte; belet de flauwtens, en benauwtheden der maage, en verwarmt de zelve, &c.

De *Dosis* is tot II drachmen.

De Tinctuur van *Saffraan* bevordert de omloop des bloeds; verwarmt de maag, het hart, de lyfmoeder, en is goed voor alle ziektens die met sweeten moeten genezen worden.

De *Dosis* is tot een drachme.

Tinctura Succini, Tinctuur van Barnsteen.

R. Succini Flavi, *die klaar is, tot meel gevreeven, anderhalf once.*
Spir. Vini., *die met asse van wyngaarsranken van zyn waterachtige vogt berooft, en noch eens gedistilleert is, IX oncen.*

Laat dit te zamen 10 daagen in warm sand gedigereert werden.

Zy doet piſſen ; verſterkt de herſenen; opent de verſtoppingen der lyfmoeder en des buiks, &c.

De *Doſis* is tot vyf en twintig druppen onder eenig nat vermengt.

Tinctura Antifrebilis, Tinctuur tegen de Koors.

R. Rad. Contrajervæ.
Gentianæ.
Ligni Colubrini, *van elk een half once.*
Sum. Centaurei Minor.
Abſinthii Rom.
Fol. Cardui Bened. *die verſch gedroogt zyn, van elks II drachmen.*

Grofjes geſtooten zynde laat daar XXV oncen *Spir. Vini* op gegoten werden, door welke (na dat het 6 daagen in een ſachte weikinge geſtaan heeft) een genoegzaame Tinctuur uit getrokken word.

Zy wederſtaat alle koorſen, en doet ſweeten.

De *Doſis* is van een half tot een heel once.

Tinctura Martis Aperient, Oopenend Tinctuur van Staal.

R. Limaturæ Chalybis *in een kroes gloeijende gemaakt II pond.*
Vini Gallici Generosi LX *oncen.*

Laat dit by beetjens daar in gegooten werden, en alſo de vierde part van 't ſtaal uitbluſſen; maar weeſt voorſigtig dat gy het terſtond na dat gy daar wat in gegooten hebt digt toedekt, op dat de wyn niet beginte vlammen: dit zo volbragt zynde, laat te gelyk acht dagen lang op een warme plaats te meuken gezet werden.

Zy geneeſt de milt en ſcheieuvels; verwekt de ſtonden; dood de wormen, en opent de verſloppingen der inwendige deelen des buiks &c.

De *Dosis* is tot een ſchrupel.

Tinctura Tartari, Tinctuur van Wynſteen.

R. Tartari Rhenani. rauw en gebrand, *van elk een pond.*
Salis Tartari *V oncen.*

Na dat het tot poeder gebragt, en te gelyk onder een geroert is, laat het in XXIV oncen warme Rinſche Wyn lepelwys ge-

worpen worden, laat het dan 24 uuren in digestie staan, na welke het ten laatsten moet door gelekt worden.

Zy breekt het zuur; vervordert het pissen; opent de verstoppingen, en wederstaat de kwaataardige ziektens.

De *Dosis* is tot dartig druppen met eenig nat vermengt.

Tinctura Metallorum, Tinctuur van Metaalen.

℞. Reguli Antimonii *van* Martialus *II oncen.*
Stanni Anglici *dat goed is.*
Veneris *of* Cupri Rubri, *van elks een once.*

Het koper alleen gesmolten zynde, laat daar de *Regulus* en het tin bygevoegt werden, en doet daar noch een drachme salpeter by, vermeerdert dan het vuur met een groote kragt, tot dat men het koper niet meer zien kan; als het nu gelyk met malkanderen vermengt is, laat het dan in een gietkom gegooten werden. Neemt dan maar een once van die *Massa*, en mengt daar XII oncen van de allersuiverste salpeter onder, stoot het dan te degen; en werp het poeder by beurten in een gloejende metaale smeltkroes, en laat

laat het zo lang branden, tot dat het wederom te gelyk tot een *Massa*, die tusschen blauw en groen is, verandert is. Dit zo volbragt zynde, giet het zelve op nieuw in een aarde kom, eer het vogtig word door de lucht, en laat het tot poeder stooten; op welk terstond XX oncen van de aldersuiverste *Alkohol Vini* moet gegooten werden, en dan ten laasten zo lang in digestie staan, tot dat de Brandewyn een roode koleur aangenoomen heeft.

Het oopent krachtig alderhande hartnekkige verstoppingen, en doet de zondigende materie door 't water loozen; ook heeft het in een *Gonorrhæa* een wonderlyke kracht, &c.

De *Dosis* is van X tot XXX druppen in een lepel vol Spaanse Wyn.

Tinctura Opii, Tinctuur van Heultraan.

℞. Opii *in dunne schyfjens gesneeden, en op een ysere plaat langzaam uitgedroogt, op dat het door d'aanbranding niet in een trekke, een once.*

Laat daar dan anderhalf once *Liquor*

Tartari by gedaan werden, dit zo met den anderen vermengt, en door uitdampingen een weynig meer dikker gemaakt zynde, laat daar dan een pint *Spir. Vini* opgegoten werden, en na het twe dagen daar mede in een warme meukinge geſtaan heeft, zo laat het vogt door munneke grauw papier door getrokken werden.

Deze is een van de deftige geneesmiddelen die in de ganſche Apoteek zyn. Zy ſtilt het braaken; ſtopt de buikloop; verwekt ſlaap; verſacht de pynen, &c.

De *Doſis* is van 10 tot 20 druppen, na de kragten der lyders.

Elixir Proprietatis.

R. Aloës *die glinſterig is.*
Myrrhæ *die rood is.*
Croci, *de beſte, van elks IV oncen.*

Laat uit de zelve de ſaffraan twe daagen geweekt werden in

Spir. Vini Rectific. *XXXX oncen.*

Dan de Brandewyn daar af door en afgegooten zynde, laat daar na de overgeblevene droeſſem met de *Myrrha* en *Aloës* grof geſtooten zynde vermengt werden, ten laaſten daar by doende

Spirit. Vini Rectificati *XXXX oncen.*

En laat het alzo te gelyk op nieuw 16 daa-

daagen geweikt werden; welk ten einde zynde, zo laat de eerste geest die van de droessem van de Saffraan gescheiden is, met de laaste te deegen onder een gemengt werden.

Zy wederstaat de verrottinge en de pest; geneest de scheurbot, geelzucht, en byna alle koorsen; dood de wormen; versterkt de maag, &c.

De *Dosis* is van 10 tot 20 druppen met eenig vogt vermengt.

Tinctura Scordii, Tinctuur van Waterloop.

R. Fol. Scordii *die versch gedroogt zyn IV oncen.*

Laat op de zelve XXV oncen Brandewyn gegooten, en zo festien daagen geweikt werden: laat het daar na langsaam uitgeperst, en na dat het vogt genoeg geverst en gesuivert is, bewaart worden.

Zy gaat de koors tegen, doet sweeten, wederstaat de verrottinge, en dryft het graveel af.

De *Dosis* is van een half tot een heel once.

Tinctura Granorum Actis, Tinctuur van Vlierbezien.

R. Succi Bacc. Sambuci *dat vers uitgeperst is II pinten.*
Spir. Vini Rectific. *een pint.*

Welk na dat zy ter deegen onder een gemengt zyn tot het gebruik bewaart werd.

Zy doet sweeten; wederstaat de roos, &c.

De *Dosis* is tot een once of wat meerder.

Tinctura Hyperici, Tinctuur van Sint Jans bloemen.

R. Flor Hyperici *die noch niet heel open zyn IV oncen.*

Doet daar *XVI oncen Spir. Vini Rectific.* by, en laat het ses daagen in een phiool op zand geweekt werden.

Zy geneest de inwendige beseerde deelen.

Infusio Fol Sennæ, Uitweikinge van Seneblaaden.

R. Fol. Sennæ *die gesuivert zyn II oncen.*
Sal. Tartari *een drachme.*
Sem. Carei.
Anisi. *van elks II drachmen.*

Laat

Laat het in XXIV oncen gemeen water een nagt geweekt werden, kookt het op 't laatst maar een weynig, en laat het overgebleeven, na 't stark uitgeparst zynde, bewaart worden.

Men gebruikt het om met eenige laxeerende Conserven, Gommen of Harsen tot een purgeerdrank te mengen.

Decoctum ad Clysteres, Affietsel tot Klisteeren.

℞. Rad. Lilior. Alb. *die vers zyn*, *IV oncen.*
Althææ, *een once.*
Fol. Malvæ.
Verbasci.
Parietariæ, *van elks anderhalf once.*
Flor. Chamæmel.
Meliloti, *van elks een half once.*
Sem. Levistici.
Fœniculi, *van elks VI drachmen.*

Laat het in een genoegsaame veelte gemeen water gekookt werden, tot dat 'er XXVI oncen over blyft; 't welk men tot 't gebruik bewaaren moet.

Men gebruykt het tot VIII oncen met eenige geneesmiddelen vermengt in colyk, winden, 't graveel, &c.

VAN DE OLIEN.

Gediſtilleerde Olien.

OLeum Aniſi.
Chamæmeli.
Juniperinum.
Origani.
Cinnamomi.
Ligni Rhodii.
Petræ.
Terræ.
Therebinthinæ.
Spicæ
Vitrioli.

Welke al te zamen of elk alleen men van een andere plaats eyſſen mag.

Waar van den Oly

Uit *Anys zaad*; zy verſagt de borſt; ſtilt de winden; dryft het gruis af, &c.

De *Doſis* is tot XVI druppen met eenig nat vermengt.

Uit *Kamillen* ſtilt de pynen; verdryft de winden, opent de verſtoppingen; doet ſweeten, &c.

De *Doſis* is VII druppen met eenig nat vermengt.

Uit *Jenever bezien*; zy dryft het graveel af; geneeſt de podegra, en helpt de koude ſinking kwaalen, &c.

De

De *Doſis* is tot XII druppen met eenig nat vermengt.

Uit *Orego*; zy verbeetert de geelzucht, opent de verſtoppingen in de borſt, lever en lyfmoeder; bevordert het ſweeten, &c.

De *Doſis* is V druppen met eenig nat vermengt.

Uit *Kaneel*, verſterkt het harte, de maag, en lyfmoeder en zenuwen; bevordert het baaren; verbetert de flauwtens, &c.

De *Doſis* is III druppen met eenig nat vermengt.

Uit *Rooſenhout*, zy dryft de pis af, en werd veel tot reukwerk gebruikt.

De *Doſis* is VI druppen met eenig nat vermengt.

Uit *Salpeter*, deze Peter Oly is van groote kragt in beroertens en verſlappinge der leeden, doet de van wind opgeblaaſene dikte der klieren, als ook in de gewrichten ſlinken, &c.

Uit *Aarde*; deze werd in de ooſterſche deelen van Azia met groot voordeel tegen de lammigheid, die zy *Beriberi* noemen, gebruikt: is ook goed tegen de hardigheeden in de klieren, uitterlyk die warm geſmeert.

Uit *Terpentyn*, d'eerſte oly die daar van komt dryft de pis af, en is zeer goed voor 't graveel en colyk, &c.

De *Doſis* is van 10 tot 20 druppel; maar de laaſte wierd uitwendig en tot plyſters gebruikt.

Uit

Uit *Spiek*, de Spiek Oly opent, doordringt, verwarmt, ontdoet de lymige gezwellen, en droogt de scherpe vochten der zelve op. Zy werd zelden anders als in smeeringen en plaesters gebruikt.

Uit *Vitriool* of *Clemy*; deze werd om veele metaalen t'ontdoen, tot het maaken van *Vitriolum Martis*, en uit een blind vooroordeel voor de scheurbot in de mond gebruykt.

Oleum Absinthii, Oly van Alzem.

R. Comar. Absinthii *IV pond.*
Sal Com. *IV oncen.*
Tart. Rhenani *II oncen.*

Laat het ses dagen in XXIV pond regewater geweekt, daar na gedistilleert, en d'Oly daar van na de konst gescheiden worden.

Zy opent de milt, de lever, de lendenklieren; versterkt de maag; wederstaat de verrottinge; dood de wormen, &c.

De *Dosis* is VI druppen in eenig nat vermengt.

Oleum Arantiorum.
Roriſmarini.
Rutæ, en
Sabinæ.

Werden op de zelfde wyze bereid.

Waar van den Oly

Uit *Oranjeſchillen* van zeer groote kracht is in nypende buikpynen en colyk; zy herſteld de buykloop, en helpt de zwakke maagen haar voedſel verteeren, &c.

De *Doſis* is als de voorgaande.

Die uit *Rooſmaryn* is goet tegens de verſtoppingen, vallende ziekte, ſlaapzucht, ſtinkenden adem; zy verſterkt de herſenen, de maag, &c.

De *Doſis* is als de voorgaande.

Die uit *Wynruit*, wederſtaat de peſt; zy is goed tegens dolle honds beeten, colyk en kwaadaardige ziekten; verſterkt de maag, herſenen, &c.

De *Doſis* is als de voorgaande.

Die uit *Zevenboom*, opent de verſtoppingē der lytmoeder, nieren en klieren; bevordert het baaren; dryft de opgeſtopte ſtonden uit, &c.

De *Doſis* is als de voorgaande.

Oleum

Oleum Garyophyllorum, Oly van Nagelen.

R. Garyophyllorum *die grof geſtooten zyn een pond.*
Salis Comm. *III oncen.*

Laat dit zo alleen ſes daagen in een genoegzaame veelte gemeen water geweekt, en d'Oly na de diſtillatie na de konſt daar van geſcheiden worden.

Zy verſterkt de maag; geneeſt de hooft- en tandpyn, hooftzwymel, hartvang, flauwten, en is goed voor de gaande en komende koorſen, &c.

De *Doſis* is als de voorgaande.

Oleum Macis, Oly van Foelie.

Werd op de zelfde wyze gediſtilleert.

Zy is hartſterkende, maagſterkende, pisdryvende, en winddryvende, &c.

De *Doſis* is V druppen met eenig nat vermengt.

Oleum Cornu Cervi, Oly van Hartshoorn.

Zy komt te voorſchyn, als de geeſt van Hartshoorn gediſtilleert werd.

Zy

Zy dryft de pis af; doet zweeten, en wederstaat de kwaataardige ziekten, &c.

De *Dosis* is tot VIII druppels in eenig nat vermengt.

Oleum Succini, Oly van Barnsteen.

R. Succini Flavi (of dat beter is) Albi *zo veelgenoeg is.*

Doet het in een glaaze Retort, tot dat des zelfs derde deel vervult is, en laat het op 't zand distilleeren, (daar aan voegende een ontfanger die wyt genoeg en daar wel omgesllooten is,) zo zal de geest, den Oly en 't vlugge zout opgaan: 't welk daar na vergaadert, en de geest van den Oly gescheiden word.

Deze Oly geneest de moederkwaalen, en opent de verstoppingen der zelven, niet minder doet zy in geraaktheid, lammigheid, hooftzwymel, &c. versterkt de zenuwen; bevordert het baaren; dryft de pis af; &c.

De *Dosis* is X druppen met eenig nat vermengt.

Oleum Laterium of *Philosophorum*, Oly van Tichelen.

Neemt tichelen of oude roode pannen, zo veel als genoeg is, welke gestooten en

in-

in 't vuur gegloeit zynde, giet 'er zo veel Olyven Oly op als 't genoeg is, en wederom tot poeder gebragt en in een aarde Retort ingedaan zynde, laat den Oly door distillatie met een sterk vuur daar uitgestookt werden.

Zy verwarmt innerlyk zeer, stilt de moer, verdryft de winden; set de pis af. Uiterlyk geneest ze alle koude ziekten, en is de *Oleum Terræ* zeer in kragten gelyk.

De *Dosis* is tot XVI. druppen in eenig vogt, vermengt.

Olien door uitpersingen.

Oleum Amygdalarum dulcium, Oly van soete Amandelen.

Neemt zo veel soete Amandelen als u belieft. Laat ze in een steene mortier gestooten en den Oly zonder vuur uitgeperst werden.

Zy verzagt, dryft het graveel en nageboorten af, en stilt de naweên der vrouwen, maar moet altyd versch gebruikt werden.

De *Dosis* is een once met wat Wyn of iets anders vermengt.

Ol.

Ol. Laurinum,
Macis, en
Palmæ, mag men elders van daan eyssen

Waar van die *uit Lauwerierbezien* zeer verwarmt, en de pynen der zenuwen versterkt, en de moedigheid der leden verbetert, &c.

Den Oly van *Foelie* of *Noote Muschaat* (want zy werd uit die twee te gelyk geparst) versterkt krachtig de maag, de hersenen, &c. is zeer verwarmende en daarom dienstig in alle koude ziekten,

Zo word meest uiterlyk gebruikt om in de hartkolk, op de borst en aan de slaapen van 't hooft gesmeert te worden; of men vermengt ze onder salven, plaasters, &c.

Den Oly van *Dudelboomen* is zeer goed voor scherpe zinkingen op de borst, en in de gewrichten; als ook voor verslapte en verstuikte leden; zy versagt en geneest de klooven der teepels en winterhanden.

Zy word niet als uitwendig om te smeeren, of onder zalven vermengt gebruikt.

Oleum Ovorum, Olie van Eyeren.

Neemt zo veel doiren van Eyeren, die tot een

een bekwaame hardigheid gekookt zyn als 't u belieft. Laatze in een ſteene mortier geſtampt, daar na op 't vuur geſet, al geſtaadig omroerende tot dat zy rood gebraaden zyn, en dan voorts den Oly daar uitgeperſt worden.

Zy geneeſt de hair- en douwworm, klooven in de teepels der vrouwen, ook in de winterhanden en wintervoeten, ſtilt de pyn der tanden en ooren; doet de lidteekens die na het branden overgebleeven zyn uit, en is zeer verſachtende, &c.

Olyen door inweikinge en door kokingen.

Oleum Abſinthis, Ol. van Alzem.

R. Comar, Abſinthii, *die verſch zyn, XVI oncen.*

Na dat ze geſneden en geſtooten zyn, zo giet 'er XL oncen Olyven Oly op, en laat ze XV daagen, of liever wat langer in de warme Somerzon weiken; daar na langſaam tot dat de waterachtige vocht verteert gekookt, en dan na dat ze doorgedaan is den klaaren Oly van de geſonke droeſſem afgeſcheiden worden.

Zy ſtilt het walgen en braaken; dood de wormen; verſterkt en verwarmt de leden, &c.

Oleum

Oleum Anethinum, uit de topjens.
Chamæmelinum, uit de bloemen.
Lilior. Alborum, uit de blaaderen van de bloemen.
Nepetæ, uit de blaaderen.
Rosarum, uit de bloemen der roode knoproosjens, die noch niet geheel open zyn.
Rutæ, uit de blaaderen.
Solani, uit de blaaderen en beziën.

Deze werden alle op de zelve wyze als den Oly van *Alzem* bereid,

Waar van den Oly

Van *Dil* uiterlyk de winden stilt; vermeerdert de melk in de vrouwen borsten, en is in klisteeren en pappen zeer pynstillende, &c.

Van *Kamillen* versagt en verwarmt de geswolle en opgespannen deelen des lichchaams, en is in klisteeren en in pappen om

te verſachten en te rypen van een zeer groot gebruik, &c.

Van *Witte Lelien* matelyk verwarmende is, zy maakt ryp, ſtilt de pyn, en doet verteeren, &c.

Van *Nip* verwarmende en openende is, zy is van groot gebruik in alle kwaalen der lyſmoeder en tot de breuken der kinderen, &c.

Van *Roſen* de geſwellen verſagt; en was by d'ouden in alle ontſteekingen zo in pappen als in ſmeeringen in een zeer groote achting.

Van *Wynruit* uiterlyk de harſenen, de maag en moeder verſterkt; zy wederſtaat de ſtuipen aan de ſlaapen van 't hooft en onder de neus geſmeert, en is goet in kliſteeren voor die 't colyk hebben, &c.

Van *Nachtſchaduwe* ſamentrekkende en verkoelende is. Zy werd uiterlyk voornamentlyk in roos en pyn in 't hoofd gebruikt. &c.

Oleum Hyperici, Oly van Sint Jans bloemen.

R. Flor. Hyperici *die noch niet heel oopen zyn VIII oncen.*

Na deze een weinig geſtooten zyn giet daar op

Ol. Olivarum *II pond.*

En

En laat ze alzo de geheele Zomer wei-
ken, en byna op 't begin van de winter na
een fachte kokinge den Oly doorgedaan
werden.

Zy is uiterlyk verwarmende en wond-
heelende, en werd voornamelyk gebruikt
in versche wonden, zy ontdoet het gestrem-
de bloed, en heeft een bysondere kragt in ge-
kneusde zenuwen, &c.

Oleum Trifolii Odorati, en *Flor. Verbasci.*

Werden op de zelfde wyze bereid.

Den Oly van *Sevengetyde* verwarmt d'ui-
terlyke ledemaaten, stilt de pynen der ge-
wellen, doet de zelve verteeren of brengt
ze tot etter, en herstelt de verstuykte of
verrekte zenuwen, &c.

Den Oly van *Wollekruidsbloemen* versacht
alle steekende pynen en is een groot hulp-
middel tegen de Ambeyen, &c.

Oleum Capparum, Oly van Kappers-bast.

R. Cort: Rad. Capparum, *een once.*
Tamarisci.
Rad. Cyperi rotundi.

Sem. Agni casti.
Fol. Scolopendriæ, *van elks II drachmen.*
Rutæ, *een drachme.*
Aceti Vini.
Vini Opt *van elks II oncen.*
Ol, Olivarum, *een pond.*

Laat het gestooten werden en giet 'er eerst de Wyn en den Azyn op, en na dat het eenige tyd geweikt heeft, zo doet 'er den Oly op 't laast by, en laat het langzaam in een dubbelt vat gekookt, en daar na door gedaan werden.

Zy is goed voor de harde buyken der kinderen; opent de verstoppinge der milt; dood de wormen, de buyk daar uiterlyk meede gestreeken zynde,

Oleum Castorei, Oly van Beverzwyn.

R. Castorei, *die goed is*, *X drachmen.*
Euphorbii, *een half once.*
Fol. Sabinæ, *die gedroogt zyn.*
Lumbric. Terrestr. *die bereid zyn*, *van elks VI drachmen.*
Sal. Armoniaci, *een half drachme.*
Vini Optimi, *IV oncen.*
Ol. Olivarum, *anderhalf pond.*

Na dat het eerst gestooten en geweikt is, laat het tot dat de Wyn byna versooden is ge-

gekookt werden, waar na men den Oly doorgiet en uitperst.

Zy is dienstig in alle hooft- en zenuw-ziekten die uit koude haar oorspronk neemen, lammigheid, kramp, trekkingen der leeden; stilt het ruissen der ooren, &c.

Oleum Mucaginum, Oly van Slymen.

R. Rad. Althææ, *die versch zyn*, *IV oncen*.
Scillæ, *die versch en gestooten zyn*, *III oncen*.
Sem. Lini *met haar basjens*, *een once*.
Sum. Anethi.
Flor. Chamæmel.
Lilior. Albor. *die alle versch zyn*, *van elks VI oncen*.

Laat het in een genoegsaame veelte van water gekookt werden, tot dat 'er XXXXX oncen van het doorgeseygde nat overblyft; doet daar dan by

Ol. Olivarum, *VI pond*.

En laat, na dat zy te zaamen sachtjes tot dat het water byna vervloogen is gekookt hebben, den Oly na de kunst daar afgeschei-den werden,

Zy versacht de harde geswellen, en werd tot het maaken van verscheide geneesmid-delen gebruikt.

Ol. Tartari per deliquium, Oly van Wynsteen door druppinge.

R. Salis Tartari, *dat ter deegen gegloeit is, zo veel als gy wilt.*

Stoot het tot poeder en doet het in een Ipokras zak, hang die dan in een koude en vochtige plaats op; zo zal het smelten en de vogt in een glaase vles die daar ondergeset is ontfangen worden, die men dan noch eens doorzygen moet.

Zy dryft innerlyk gebruikt de pis af; wederstaat de koorsen; opent alle verstoptheden. Uiterlyk maakt zy de huid schoon en glat, en heeft in kwaataardige zeeren een groote kragt.

De *Dosis* is tot XX druppen in eenig bekwaam nat gemengt.

Oleum Lumbricorum, Oly van Pierwormen.

R. Lumbricorum Terrest. *die in zoete Wyn gewassen zyn, een half pond.*
Olei Olivar. *II pond.*
Vini Albi, *IV oncen.*

Kooktze tot dat de Wyn vervloogen is: giet ze dan door en parst ze uit.

Zy stilt de pynen, geneest de jigt, en is in alle zenuwziekten van een groot gebruik, &c.

Bal-

VAN DE BALSAMEN.

Balſamus Sulphuris Aniſatus, Anyſſigen Balſem van Zwaavel.

R. Florum Sulphuris, *een once.*
Olei Aniſi, *II oncen.*

Laat ze 24 uuren warm ſtaan meuken; waar na het vuur eenige tyd vermeerderende, men ze langſaam tot de hardigheid van een dikke Balſem kooken moet; en dan op nieuw een once van deſe Balſem met twe oncen *Ol. Aniſi* door een zeer langſaame warmte ter degen onder een brengen.

Zy geneeſt de hoeſt, en ſtilt de borſtpynen die uit windige ſtoffen veroorſaakt zyn, &c.

De *Doſis* is tot vyf druppen onder eenig vocht vermengt, 't geen men eenige reyſen op een dag herdoen moet.

Balſ. Sulphuris Succinatus, en *Terebinthinatus.*

Werden op de zelfde wyze van den *Balſamus Sulphuris Aniſatus* beried.

Den *Barnſteenigen Balſem van Swaavel* is zeer dienſtig in 't podagra, 't Flerecyn en in alle pynen der ledemaaten.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Den *Terpentynden Balsem van Swavel* verwekt de pis; dryft de steen af, en heeft in alle borstkwaalen een groote kragt.

De *Dosis* is als de voorgaande

Balsamus Lucatelli, Balsem van Lukatellus.

R. Ol. Olivarum, *die bereid is, anderhalf pond.*
Ceræ Flavæ, *VI oncen.*
Terebinthinæ Venetæ, *III oncen.*
Ol. Hyperici.
Balsami Peruviani.
Santali Rubri, *dat zeer fyn gestooten is, van elks II drachmen.*

Mengt dit te gelyk wel onder een en maakt 'et na de konst tot een Balsem.

Zy is in alle varsche wonden van een groot gebruik: ook werd zy innerlyk voor alle borstziekten ingenoomen.

Balsamus Vulnerarius, Wondbalsem.

R. Styrac. Calamitæ, *een once.*
Labdani.
Olibani.
Aloës.
Sarcocollæ, *van elks een half once.*

Rad

Rad. Alkannæ. *II oncen.*
Vini Albi, *een pond.*

Laat het geſtooten, en eenige weeken in een tinne of verglaaſde pot geweikt werden, op 't laaſt daar by doende

Axungiæ Porcinæ, *V oncen.*
Ol. Hyperici, *XXVIII oncen.*

Kookt het allengskens (geduurig omroerende) drie of vier uuren lang; parſt het daar na uit, en het doorſygſel van al zyn vochtigheid verloſt zynde doet daar by

Ceræ Novæ, *zo veel als genoeg is.*

Om het tot de hardigheid van een dikke ſalf te brengen: by welke men dan ten laaſten doet

Balſami Copaivæ, *een half once.*
Peruviani. *II drachmen,*
Terebinthinæ Venetæ.
Gummi Elemni *die ſuiver is.*
Olei Petræ.
Spicæ.
Laurini.
Tinc. Noſtræ Stomachicæ, *van elks een once.*
Pulv. Benzoini, *een half once.*

En vermengt die t'ſamen na de kunſt tot een balſem.

Het is een koninglyk etter maakende geneesmiddel, zy doet het vlees groejen, en

heelt de versche wonden warm daar in gedaan zynde in korten tyd &c.

VAN DE SYROOPEN en HOONINGEN.

Syrupus Carminans, Windbreekende Syroop.

℞. Raſ. Ligni Saſſafras, *anderhalf once.*
Flav. Cortic. Arant. *die verſch zyn, II oncen.*
Fol. Menthæ criſpæ, *die verſch zyn, IV oncen.*
Flor. Chamæm. Rom, *eén once.*
Sem. Carei.
Fœnic. *van elks II oncen.*
Nuc. Moſchatæ.
Macis, *van elks II drachmen.*

Diſtilleert het na dat 'er een genoegſaame veelte water by gedaan is in een glaaze kolf, en trekt 'er alſo VI oncen af, 't welk beſonder bewaart moet worden. Laat dan het vocht dat na de diſtillatie in de kolf overgebleeven is langzaam kooken; welk doorzygſel men met XII oncen witte Suiker, na dat men het klaar gemaakt heeft, tot de dikte van een Syroop kooken moet.

Daar na neemt de voornoemde en alleen bewaarde geeſt.

Sacch. Albiſſimi; *XII oncen.*

Die dan te gelyk geſmolten of door een ge-

gemengt en met de voorige Syroop door den anderen geroert moet worden.

Zy versterkt de maag; verbetert de benauwtheeden; stilt de krimpingen des buyks, zet de winden af, en doet ze uitloosen, &c.

De *Dosis* is naa 't believen des voorschryvers, onder eenige andere geneesmiddelen vermengt.

Syrupus Pectoralis Aperiens, Oopende Borst Syroop.

R. Rad. Helenii, *die versch zyn*, *III. oncen.*
Glycyrrhizæ, *II oncen.*
Iridis Florentinæ, *een once.*
Herb. Capillor. Veneris. }
Tussilag. *van elks II oncen.* }
Hyssopi, *een once.* } *al te zamen versch.*
Erysimi, *III oncen.* }
Stipitum Dulcamatæ, *VI oncen.* }
Jujubas No. XX.
Sem. Anisi, *een once.*

Na dat het genoeg in een genoegsaame veelte water geweikt heeft, laat het dan tot dat de derde part byna vervloogen is gekookt, en het doorgesygde nat met drie pond *Sacchari Albi* gesuivert en tot een Syroop gebragt werden.

Men gebruikt ze in alle geleegentheeden van de borſt en hoeſt, zydewee, drooge hoeſt en diergelyke.

Men geeftze in een likking of borſtdrank alleen of met andere vermengt.

Syrupus Pectoralis Emolliens, Verſachtende Borſt Syroop.

R. Rad. Liquiritiæ, *III. oncen.*
Althææ, *die gedroogt zyn een once.*
Herb. Tuſſilaginis. Pulmonariæ. Scabioſæ. } *die vers zyn, van elks III oncen.*
Flor. Papaveris Errat. *IV. oncen.*
Sem. Bombacis, *een half once.*

Kookt deze in een genoegſaame quantiteit waters, doet dan by het doorſygſel drie pond roode Kandy Suiker, clarificeert het vogt met eyer wit, en kookt het tot een Syroop.

Zy verſacht de borſt; opent de verſtopte longpypen; belet het etter en bloedſpuwen; ſtilt de drooge hoeſt en diergelyke, &c.

Men gebruikt ze als de voorgaande.

Syrupus Rhei, Syroop van Rabarber.

R. Rhabarbari, *de beste, II. oncen en een half.*
Fol. Sennæ *die uitgesogt zyn, II. oncen.*
Tartari Rhenani, *V drachmen.*
Sem. Carthami, *een half once.*
Zingiberis, *een drachme.*

Na dat het genoeg geweikt heeft, zo kookt 'et na de konst, en doet by het doorsygsel drie pond roô Suiker, clarificeert de vogt, en kookt het wederom tot de dikte van een Syroop.

Zy opent de verstoppingen der ingewanden; geneest alle galziekten, als geelzucht, roodeloop, buikloop. Zy dood de wormen der kinderen, belet het braaken, en dryft de slym uit, &c.

De *Dosis* in de volwassenen tot een once of wat meer, in de kinderen van een tot twee drachmen alleen of met iets anders vermengt.

Syrupus Adstringens, Zaamentrekkende Syroop.

R. Cort. Granator.
Bacc. Myrthi; *van elks III. oncen.*

Mes-

Mespilor, *die noch niet ryp zyn, een half pond.*
Sem. Berberorum.
Flor. Balaustior.
Rosar. Rubr. *van elk: anderhalf once.*
Catechu, *een once.*

Gestooten en gesneeden zynde, kookt alles in een genoegzaame quantiteit regenwater, doet by het doorzygsel drie pond witte Suiker, en na dat het zelve dan geclarificeert is, giet op het laast daar dan by

Succi Cydonior. *anderhalf pond.*

En kookt het dan te gelyk tot de dikte van een Syroop.

Zy stopt en versterkt de ingewanden zeer, en is bekwaam in allerlei buykvloed, bloedspuwing uit de longe neusbloeding; stopt de al te groote stonden, kraem- en pis vloed; belet het braaken, &c.

De *Dosis* is tot anderhalf once alleen of met iets anders vermengt.

Syrupus Cephalicus, Hooft Syroop.

R. Herb. Betonicæ.
Calaminthæ Mont.
Melissæ.
Majoranæ.
Thymi, *die alle versch zyn, van elks IV oncen.*

Ro-

Rorifmar.
Salviæ
Origani Cret. *die alle droog zyn*, *van elks anderhalf once.*
Flor. Stœchados, *II oncen.*
Lavendulæ, *een once.*
Sem. Pœoniæ.
Rutæ, *van elks een half once.*

Laat 'et in een genoegfaame veelte gemeen water weiken, en haalt 'er door deftillatie XII oncen vogt af; in welke men twe pond witte Suiker op een zeer klein vuurtje fmelten moet. Maar laat het vogt dat op 't laatft na de diftillatie overgebleven is langzaam kooken: welkers doorzygfel (na dat 'er twee pond van de befte gefchuymde Hoonig bygedaan is) geclarificeert zynde, na de konft tot een Syroop moet gebragt werden: by welke men op 't laatft de vogt of Syroop die eerft door de diftillatie afgetrokken is mengen moet.

Zy geneeft alle koude herfenfiekten, taye flym in eenige ingewanden; fwakke maag, kramp, lammigheid, hooftpyn, ftuipen, vallende fiekten, en diergelyke.

De *Dofis* van een half tot anderhalf once alleen of met iets anders vermengt.

Syrupus Papaveris Albi, Syroop van witte Mankoppen.

R Capit. Papav. Albi, *die ryp en gedroogt zyn X oncen.*

Kookt ze in een genoegſaame quantiteyt water tot dat de helft verſooden is, daar na doet by het doorſygzel twee en een half pont witte Suyker, clarificeert het na de konſt, en kookt het dan tot de dikte van een Syroop.

Zy ſtilt alle pynen; doet ſlaapen; is goet in catharren en ſinkingen, borſtkwaalen, hoeſt, heeſche keel, &c.

Men gebruiktze in dranken en tot likkingen alleen of met andere vermengt tot een once.

Syrupus Violarum, Syroop van Violen.

R Flor. Violar. *die verſch en geſuivert zyn, XVI oncen.*

Aquæ Com. *dat gediſtilleert is, XXV oncen.*

Laat ze alzo in een dubbelt vat een dag of twe geweekt, en dan ſterk uitgeperſt werden; daar na neemt van het uitgeperſte en doorgegoote nat anderhalf pond, van de alderwitſte Suiker die geſtooten en door-

ge-

gezift is drie pond, 't welk men dan op een klein vuurtje gestaadig roerende tot een Syroop brengen moet.

Zy is doordringend, en daarom zeer goed voor de droogheid der tonge en de sprouw; wederstaat de koorsen, en ontdote alle taije en slymige vogten, &c.

De *Dosis* is tot twe oncen alleen of onder Juleppen vermengt,

Syrupus Flor. Garyophyllorum, Syroop van Nagelbloemen

Werd op de zelfde wyze bereit.

De Syroop van *Nagelbloemen* versterkt de hersfenen, de maag en 't harte; wederstaat de stuipen, trekkinge en helpt de pyn in 't hooft, &c.

Men gebruikt ze als de *Syrupus Cephalicus.*

Syrupus Papaveris Erratici, Syroop van wilde Klaproosen.

R Flor. Papav. Errat. *die versch zyn*, *IV pond.*

Kookt ze in een genoegsaame veelte gemeen water, en parst het doorzygsel stark uit, doet 'er dan drie pond witte Suyker by, clarificeert het dan en kookt 't tot een Syroop.

Zy wederstaat de heete koorsen, zydewee,

wee, longontsteekingen, scherpe sinkingen op de long en keel, maag- en darm-ontsteekingen, &c.

Men gebruyktze als de *Syrupus Violarum*.

Syrupus Cydoneorum, Syroop van Kween.

R Sacchari, *van d'alderwitste, derdehalfpond.*
Succi Cydoneor. *dat versch geperst en besonken is, drie pond.*

Mengt dit te saamen, en set het op een maatig vuurtje in een verglaasde pot, en brengt 't alleen door smeltinge tot een Syroop.

Zy belet het braaken; stilt de buikloop, witte vloed en stonden der vrouwen; versterkt de maag, &c.

Men gebruiktze als de voorgaande.

Julapium Rosaceum. Syroop van Rosewater.

R Sacchari, *die zeer wit is, II pond.*
Aquæ Rosarum, *een pond.*

Zy werd als de voorgaande bereid.

Men gebruikt ze in hartsterkingen en juleppen, om de kragten wat te herstellen, en om een goede geur te geeven.

Mel

Mel Rosarum, Hoonig van Rosen.

R Flor. Rosar. Rubr. *die gedroogt zyn, een pond.*
Meliis, *die heel goed is, III pond.*

Weik en kook de bloemen eerst in een genoegsaame veelte gemeen water, doet daar na by het doorzygsel den Hoonig, en kookt en schuymt ze alzoo te gelyk; en giet ze daar na noch warm zynde door.

Zy wederstaat de verrottingen, geneest de scheurbot in de mond, ontsteekingen der keel, mond en tandvleis, stopt de buikloop, &c.

Men gebruykt ze in gorgeldranken, mondspoelingen, likkingen en klisteeren, &c.

Mel Diamorum, Hoonig van Moerbeziën.

Neemt

Sap van onrype *Moerbeziën* en *Braambeziën*, van elks een pond, witte geschuimde Hooning, anderhalf pond, kookt ze na de konst tot een dikke Syroop.

Zy trekt saamen, verkoelt de mond, maakt de drooge tonge vogtig, en is in alle keel-

keel en mondontsteekingen van een groot gebruik.

De *Dosis* is tot twe oncen onder gorgelwaters, of likkingen vermengt, &c.

Rob Ribesiorum, Moes van Aalbeziën.

Neemt

Sap van *Aalbeziën*, dat versch uitgeperst is, twee pond, witte poeder Suyker een pond, kookt ze te saamen tot de dikte van een gelei of moes.

Zy verkoelt, verslaat de dorst en verfrist de mond, voornamentlyk in alle heete koorsen.

Rob Sambuci, Moes van Vlierbeziën.

Neemt

Sap van *Vlierbeziën* twee pond, witte poeder Suiker een half pond, kookt ze tot de dikte van een gelei, maar men moet zich wachten dat zy niet brandig smaakt.

Zy is een groot en lieffelyk geneesmiddel in alle koorsen, roos, graveel, ja alle siekten die met sweeten moet geneesen werden.

De

De *Dosis* is tot twe oncen alleen of met iets anders vermengt.

Syrupus de Peto, Syroop van Tabak.

R. Fol. Peti *of* Nicotianæ, *die goed is*, *II oncen*.
Herb. Botryos.
Capill. Ven.
Eryſimi.
Hyſſopi.
Tuſſilaginis.
Urticæ, *van elks een once*.
Rad. Iridis Flor.
Liquiritiæ Raſæ, *van elks een half once*.

Kookt ze in een genoegzame quantiteit *Meede* tot dat 'er anderhalf pond overblyft; doet daar dan by
Sacchari Albi, *anderhalf pond*.

En na dat het geclarificeert is, zo kookt het weder op een ſacht vuurtje tot de dikte van een Syroop.

Zy is dienſtig in alle longkwaalen, als teering, kinghoeſt, drooge hoeſt, en heeft een wonderlyk kragt in 't zydewee, &c.

De *Dosis* is tot anderhalf once alleen of met iets anders vermengt.

VAN DE

CONFYTEN en CONSERVEN.

Radices Helenii Cond. Geconfyte Alandwortel.

R. Rad. Helenii, *zo veel als gy wilt.*

Suivert ze en ſnyt ze in ſtukjes, en laat ze een dag of twe in ſchoon water weiken, 't geen men dikwils ververſchen moet: kookt ze daar na tot dat zy week genoeg zyn. Neemt dan zo veel geclarificeerde Suiker die tot de dikte van een lyvige Syroop gekookt is als 'er genoeg is, en giet 'et op de wortelen tot dat zy twe vinger breed bedolven zyn, en laat 'er dat drie daagen op ſtaan. Daar na als de Syroop dunder geworden is, giet ze van de ſelve af en kookt ze weder tot een bekwaame dikte, en na dat ze kout geworden is zo giet ze wederom op de wortels. 't Welk men zo lang herdoen moet, tot dat de Syroop op de wortelen haar gewoone dikte behoud.

Zy is in alle maagkwaalen van een zeer groot gebruyk, onder Conſerven vermengt, of alleen uit de hand gegeeten.

Radices Calami Aromatici. Cortices Arantiorum, en *Citri.*

Werden op de zelfde wyze bereid.

De geconfyte *Calmus wortel* heeft de ragt, en werd op de zelfde wyze als de *adices Helenii Cond* gebruikt.

De geconfyte *Oranjeschil* verfterkt de naag, 't harte; ftilt de winden, en is dien-ig in 't kolyk en gaande en komende koor-en.

De *Dosis* en 't gebruik is als 't voorgaande.

De geconfyte *Citroenschil* opent de ver-toppingen; verdryft de winden; dood de vormen; wederftaat de verrottinge, en is egens alle kwaadaardige ziekten heel goed.

De *Dosis* en 't gebruik is als boven.

Radices Zingib. Cond.

Werd uit Indiën overgebragt.

De geconfyte *Gember* verfterkt kragtig de naag; belet de flauwtens, oprifpingen, en s een Konings geneesmiddel.

De *Dosis* en 't gebruik is als boven.

Con-

Conserva Authos of Flor. Rorismar.
Conserf van Rosemaryn
bloemen.

R. Flor. Rorismarini, *die versch zyn, een halfpond,*

Stoot ze in een steene mortier, en vermengt ze met een pond van de zuiverste poeder Suyker al stootende, by beetjens daar by doende ter degen.

Zy versterkt de hersenen, moeder en maag, is goed tegens de vallende ziekte, slaapzucht, stinkenden adem, &c.

Men gebruykt ze tot een once of meer, alleen of met Conserven vermengt.

Conserva Absinthii Rom.
Vulgaris.
Flor. Malvæ, fyntjes gesneeden.
Rosar. Rubr. (waar van d'achterste witte hieltjes gesneeden zyn.)
Pallidarum.
Borraginis.
Fol. Menthæ crispæ.

De-

Deze werden alle op dezelve wyze als de *Conserva Anthos* bereid.

De Consert van *Roomse Alsem* is dienstig in alle maag- lever- en miltziekten; zy opent, verdunt en verbetert de zuure vochten; verdryft de wormen; &c.

De *Dosis* is tot een half once 's morgens nuchteren; ook werd zy wel 's middags en 's avonds ingenoomen; zy werd mede onder andere Conserven vermengt.

De Conserf van *gemeene Alzem* heeft byna de zelfde kragt als de *Conserva Absinthii Romani.*

Men gebruykt ze als de voorige.

De Conserf van *Keesjes bloemen* maakt de buik week, versagt de scherpe pis, en is in long-, blaas- en darmsiekte van een zeer groot gebruik, &c.

Men gebruykt ze als de voorige.

De Conserf van *roode Roosen* versterkt het harte, de maag, de lever en 't hooft; stilt de dorst in brandende koorsen, belet het braaken, de buikloop, en werd met groot voordeel voor de teering ingenoomen.

Men gebruikt ze als de voorige.

De Conserf van *bleeke Roosen* versacht en laxeert, en is in steekende pynen der oogen zeer goed.

Men gebruykt ze als de voorgaande, of wat meerder.

De Conserf van *Bernagiebloemen* versterkt het harte, de dierelyke geesten; zuivert de swarte gal, en gaat alle ziekten die uit gal haar oorspronk neemen tegen. &c.

Men gebruikt ze als de voorgaande.

De Conserf van *Kruissemunt* versterkt de maag en 't harte, de lever en 't hooft; wederstaat het kolyk, de winden, &c.

Men gebruikt ze als de voorgaande.

Caro Cydoniorum, Kwee vleesch.

Neemt zo veel *Kwee appelen* als gy wilt, deelt ze elk in vier deelen, en suivertze van haar binnenste vellen en saaden; kookt ze daar na in water tot dat zy week werden, en vryf dan het merg met een houte lepel door een seef. Daar na neemt van 't voorschreve merg en van d'alderwitste Suiker van elks twe pond, en kookt ze te gelyk tot een bekwaame dikte, en bewaart ze in houte doosjes.

Zy belet het braaken; stilt de buikloop; versterkt het herte, &c.

Men gebruikt ze als de voorgaande.

VAN DE ELECTUARIEN.

Electuarium Diacarthamum, Electuari van wilde Saffraan.

R. Spec. Diacarthami. *een deel.*

En maakt 'et met drie deelen *Syrupus Cydoneorum*, die tot een bekwaame dikte gekookt is, tot een Electuari.

Zy dryft de slym, de gal, en 't water uit; en werd in hooftpynen, lammigheid en 't podagra veel gebruikt.

De *Dosis* is van twe tot vier drachmen.

Electuarium Diacatholicum, Algemeen Purgeerend Electuari.

R. Rad. Polypodii querni, *IV oncen.*
Sem. Fœniculi, *VI drachmen.*

Kookt ze in een goed deel regenwater, en doet by het doorgesegene vogt

Sacchari Albi, *II pond,*

Kookt ze dan tot een Syroop, en smelt in 't zelve

Pulpæ Cassiæ, *die versch doorgeslaagen is.*
Tamarindor. *van yder II oncen.*

Dat daar ingesmolten zynde, doet daar by

Fol. Sennæ, *die gezuivert zyn*, *II oncen.*

 Rhei

Rhei, *van de beste.*
Mechoacannæ, *die niet wormsteekig is, van elks een once.*
Sem. Anisi, *een half once.*
Rad. Glycyrrhizæ Rasæ, *II drachmen.*

Vermengtze, en laatze volgens de konst tot een Electuarie gemaakt werden.

Zy is een algemeen purgeermiddel voor gallige, slymige en verstopte lichchamen, &c.

De *Dosis* is tot een half once, doch in klisteeren tot twe oncen.

Hiera Picra, Bitter Heylig.

R. Spec. Hieræ, *een pond.*
Mellis, *van de beste, die geschuymt en tot een bekwaame dikte gekookt is, III pond.*

Maakt ze na de konst tot een Electuari.

Zy is dienstig in alle maagkwaalen, wormen, hardlyvigheid; dryft de stonden uit, &c.

De *Dosis* is als boven.

Theriaca Andromachi Senioris, Teriakel van den ouden Andromachus.

R. Troch. Scillit. *VI oncen.*
Viperin.

Mag-

Magmatis Hedychroi.
Opii, *die bereid is.*
Piperis Longi, *van elks III oncen.*
Rad. Iridis Flor.
Agarici, *die wit en licht is.*
Cinamomi.
Scordii.
Rosarum Rubrarum.
Sem. Buniadis *of* Napi.
Olei Nucis Moschatæ, *die uitgeperst is voor* Opobalsamum.
Succi Glycyrrhizæ, *van yder anderhalf once.*
Rad. Costi odorati.
Pentaphylli.
Rhabarbari.
Spicæ Nardi Indici.
Zinziberis.
Cassiæ Ligneæ.
Fol. Dictamni Creticæ.
Calaminthæ Montan,
Fol. Marrubii.
Schœnanthi.
Stœchadis Arabicæ.
Croci Britannici.
Piperis Albi.
Nigri.
Sem. Petroselini Macedonici, *dat oprecht is.*
Myrrhæ.
Thuris Masculi.

Terebinth Cypriæ, *van elks VI dracmen,*

Rad. Acori *of* Calami Aromatici, *die hier te land wast.*

Gentianæ.

Meii Athamantici.

Phu *of* Valerianæ.

Spicæ Celticæ.

Fol. Chamædryos.

Chamæpythios.

Lauri *voor* Malabatrum.

Polii Montani Albi.

Bacc. Juniperi, *die versch zyn, voor* Carpobalsamum.

Sem. Ammios.

Anisi.

Cardamomi minor.

Fœniculi.

Hyperici.

Sefeleos Massiliensis.

Thlaspios.

Garyophylli Plini *voor* Amomum.

Boli Armen. veræ *voor* Terra Lemnia.

Chalcitidis tostæ. *die grys is.*

Gummi Arabici.

Sagapeni.

Styracis Calamitæ.

Succi Hypocistidis.

Acaciæ veræ, *van elks een half once.*

Rad. Aristolochiæ Tenuis.

Flor.

Flor. Centaurii Minoris.
Sem. Dauci Cretici.
Opoponacis.
Galbani.
Castorei.
Bituminis Judaici, *van elks II drachmen.*
Vini Generosi Canarini: *zo veel als genoeg is om de gommen en zappen te smelten.*
Mellis Narbonensis, *driemaal zo veel als al het gewigt dat boven beschreven is, bedraagt.*

Maakt ze na de konst tot een Opiaat.

Zy doet sweeten en is in koude gebreeken zeer goed; zy stilt de pynen, breekt de winden; verwarmt de maag en ingewanden; stilt het kolyk, en werd met groot voordeel tegens een besmette logt, en alle pestziekten gebruikt, &c.

De *Dosis* is van een tot twe drachmen in volwassen menschen.

Mithridatium Damocratis, Mithridaat van Damocrates.

R. Croci Britannici.
Myrrhæ.
Thuris Masculi.
Zinziberis.
Agarici, *die wit en licht is.*

Spicæ Nardi Indicæ.
Cinamomi.
Sem. Thlaſpios, *van elks X drachmen.*
Seſelios Maſſilienſis.
Coſti Odorati.
Folior. Lauri *voor* Malabathro.
Schœnanthi.
Stœchadis Arabicæ.
Piperis Longi.
Caſtorei.
Styracis Calamitæ.
Galbani.
Opoponacis.
Succi Hypociſtidis.
Terebinthinæ Cypriæ,
Olei nucis Moſchatæ, *die uitgeperſt is, voor* Opobalſamum, *van elks een once.*
Caſſiæ Ligneæ.
Polii Montani Albi.
Scordii Cretici, *of die hier te land waſt.*
Piperis Albi.
Bacc. Juniperi *voor* Carpobalſamum.
Sem. Dauci Cretici.
Bdellii.
Trochiſcor. Cypheos, *van elks VII drachmen.*
Rad. Gentianæ.
Spicæ Celticæ.
Dictamni Cretici.
Sem. Petroſel. Macedon. veri.

Car-

Cardamomi min.
Fœniculi.
Rosarum Rubrarum.
Gummi Arabici.
Opii, *die bereid is, van elks V drachmen.*
Rad. Acori Veri.
Asari.
Phu *of* Valerianæ.
Sem. Anisi,
Sagapeni, *van elks III drachmen.*
Meii Athamantici.
Sem. Hyperici.
Acaciæ Veræ.
Ventris Scinci, *van elks twe en een half drachmen.*
Vini Generosi Canarini, *zo veel als genoeg is om de gommen en sappen te smelten.*
Mellis Narbonensis, *driemaal zo veel als het gewicht dat boven beschreven is, bedraagt.*

Maakt 'et na de konst tot een Opiaat.

De krachten en *Dosis* zyn de zelfde als in de *Theriaca* gezegt is, uitgenoomen dat zy meer in vrouwequaalen gebruikt werd.

Diascordium, Electuari van Waterlook.

R. Fol. Scordii. *die versch gedroogt zyn.*
Rosar. Rub. *van elks een once.*
Boli Armeniæ veræ, *II oncen.*
Cinamomi, *een once.*
Rad. Bistortæ.
Tormentillæ.
Fol. Dictamni Cretici.
Sem. Acetosæ.
Styracis Calamitæ.
Gum. Arabici, *van elks een half once.*
Opii, *die bereid is.*
Zingiberis.
Piperis Longi, *van elks II drachmen.*
Mellis, *die geschuymt is, II pond en IX oncen.*
Vini Generosi Canarini, *zo veel als genoeg is.*

Maakt 'et na de konst tot een Opiaat.

Zy is in alle kwaataardige ziekten zeer goed; stilt de pynen; stopt de buikloop; verbetert de scherpe en suure vochten, &c.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Electuarium Carminans & Anodymum, Windbreekende en pynstillende Electuary.

R. Rad. Zedoariæ, *die niet wormsteekig is.*
Galangæ Min. *van elks VI drachmen.*
Cort. Ligni Guajaci.
Ligni Sassafras, *van elke III drachmen.*
Bacc. Juniper, *anderhalf once.*
Cort. Arantior. *die gedroogt zyn*, *een once.*
Sem. Sileris. Mont.
Carei.
Levestici, *van elks II drachmen.*
Opii, *die bereid is*, *III drachmen.*
Mellis, *die geschuymt is*, *driemaal zo veel als het gewicht dat boven beschreven is.*

Maakt 'et na de konst tot een Electuary.

Zy stilt de pynen, dryft de winden uit, en is in 't kolyk, in 't bort, en in 't graveel zeer dienstig, &c.

De *Dosis* is tot anderhalf drachme.

Confectio Alkermes, Confectie van Karmosyn bezien.

R. Syr. Granor. Kermes, *die van Montepessulo of Lions gebragt werd*, *anderhalf pond.*

Warm gemaakt zynde doet daar in
Ligni Aloës.
Cinamomi, *van elks VI drachmen.*
Lap. Lazuli, *die bereid is.*
Margaritar. *van elks II drachmen,*
Fol. Auri, *een drachme.*

Maakt 'et na de konst tot een Electuari.

Zy versterkt het herte, de maag en hersenen; verkwikt de geesten; bevordert den omloop van 't bloed; belet de flauwten, swymelingen, &c.

De *Dosis* is een drachme alleen of met eenige hartsterkende vogt vermengt.

Confectio Hyacinthorum, Confectie van Hyacinthen.

R. Hyacinthor.
Corall. Rubri, *van elks een half once.*
Boli Armeniæ veræ, *een once.*
Granorum Kermes.
Rad. Tormentillæ.
Dictamni Albæ.
Sem. Acetosæ.
Limonum, *uitgepelt.*
Portulacæ.
Flor. Rosar. Rubr.
Croci.
Santalorum Omnium.

Ra-

Rasur. Eboris, *van elks IV scrupels.*
Cornu Cervi, *III drachmen.*
Sapphiri.
Smaragdi.
Auri, *dat tot blaadjes geslaagen is.*
Argenti, *op de zelve wyze bereid.*
Topasii.
Margaritarum, *van elks II schrupels.*
Syr. Flor. Caryophyllor, *zo veel als genoeg is.*

Maakt 'et na de konst tot een Electuari.

Zy heeft alle de krachten die de *Confectio Alkermes* heeft; ook belet zy 't braaken, en is in een zwakke maage zeer goed; stopt de bloed- en buikloop, en herstelt alles dat uit een zuur zyn oorspronk neemt.

Men gebruikt ze als de voorgaande.

Spe-

VAN DE POEDERS.

Species Diacarthami, Poeder van wilde Saffraan.

R. Medullæ Sem. Carthami.
Turbith, *die gemachtig is, van elks een once.*
Hermodactylor.
Scammonii,
Glycyrrhizæ Rasæ, *van elks een half once*
Zingib. *die geschilt is.*
Cinamomi, *van elks II drachmen.*

Maakt 'et na de konst tot een fyn poeder.

Het heeft de zelfde kragten als het *Electuarium Diacarthamum.*

De *Dosis* is een drachme.

Species Hieræ Simpl., Bitter Heylig Poeder.

R. Aloës die *glinsterig is, VI oncen.*
Cinamomi, *die scherp is.*
Ligni Aloës.
Rad. Asari.
Spicæ Nardi Ind.
Croci.
Sem. Zedoariæ, *van elks II drachmen.*

Maakt 'et na de konst tot een fyn poeder.

Zy

Zy heeft de zelfde krachten als de *Hiera Picra.*

De *Dosis* is een drachme.

Species Diasennæ Montagnanæ, Senne Poeder van Montagnana.

R. Fol. Sennæ, *die gezuivert zyn*, *II oncen.*
Crem. Tartari, *een half once.*
Sem. Carei, *II drachmen.*
Macis.
Cinamomi, *van elks een drachme.*
Zingiberis, *die geschilt is, een half drachme.*

Maakt 'et na de konst tot eeu fyn poeder.

Zy dryft alle galachtige en suure vogten uit, en laxeert heel gemakkelyk.

De *Dosis* is tot vier scrupels.

Species Dianthos, Rosmaryn-Poeder.

R. Flor. Stœchados Arab.
Lavendulæ, *die versch gedroogt zyn*, *van elks een half once.*
Rad. Galangæ min.
Zingiberis, *die geschilt is.*
Zedoariæ, *die niet wormsteekig is.*
Ligni Aloës.
Cinamomi.

Ga-

Caryophyllor.
Macis.
Spicæ Nardi Indicæ.
Sem. Anisi.
Anethi.
Cardam. min. *uitgepelt*, *van elks II schrupels.*

Maakt 'et na de konst tot een fyn poeder.

Dit Poeder versterkt de geesten, de hersenen en het geheugen; verdryft de flauwten, en vervrolykt de droefgeestigen, &c.

De *Dosis* is tot anderhalf drachme.

Pulvis Stomachicus, Maag Poeder.

R. Rad. Galangæ min.
Zedoariæ, *die niet wormsteekig is.*
Zingiberis, *gezuivert van zyn bast.*
Calami Aromat. *van elks III drachmen.*
Garyophyllor.
Piperis Albi.
Cort. Arant. exter. } *die gedroogt zyn.*
Citri. }
Sem. Cumini, *van elks een drachme.*
Carei.
Cardamomi min. *uitgepelt.*
Cubebarum, *van elks II scrupels.*

Maakt 'et na de konst tot een fyn poeder.

Het versterkt en verwarmt de maage; be-

bevordert het teeren der ſpyzen, en maakt een goede eetensluſt.

Men gebruikt het als 't voorgaande,

Pulvis Diamargariton Frigidus, Verkoelend Parel Poeder.

R. Margar. *die doorſchynende zyn, twe en een half drachmen.*
Santali Citrini, *III drachmen.*
Cinamomi.
Bacc. Myrthi.
Raſ. Cornu Cervi.
Eboris, *van elks anderhalf drachme.*
Corallor. Rubr. *II drachmen.*

Maak 'et tot een fyn poeder.

Het verſterkt, en is in alle heete ziekten heel goed; ook voor flauwten, teering, en 't ſtopt den vloed der vrouwen en de buikloop.

De *Doſis* is als boven.

Pulvis Diatragacanthi Frigidus, Verkoelend Tragant Poeder.

R. Gummi Tragacanthi, *die wit is, een once.*
Arabici, *de beſte, V drachmen.*
Amyli, *een half once.*
Glycyrrhizæ raſæ, *II drachmen.*

Maak 'et na de konſt tot een fyn poeder.

Het is in alle borst en longkwaalen, daar eenige ontsteekinge by is, heel goed; ook in hoest, zydewee, teering, en in onlydelyken dorst.

De *Dosis* is een drachme.

VAN DE

KOEKJES.

Trochisci Alhandal. Colokwint-Koekjes.

R. Pulpæ Colocynthidos, *die uitgezogt, en van zyne zaaden gezuivert, en met eenige druppen* Olei Amygdalarum Dulcium *besprengt, en tot een fyn poeder gemaakt is, zo veel 't u belieft.*

Welk poeder met de slym, die uit Kweepitten getrokken is tot een deeg moet gebragt werden, van welke men koekjes maakt, die men in de schaduwe droogen moet.

Zy heeft een sterke purgeerende kragt, waar door zy de slym ten lyve uitdryft.

De *Dosis* is tot een half scrupel, doch zelden alleen, maar meest onder andere geneesmiddelen vermengt.

Tro-

Trochisci Albi Rhasis, Witte Oogen-koekjes van Rhasis.

R. Cerussæ, *die met Rosewater gewassen is, X drachmen.*
Amyli, *een half once.*
Gum. Arabici.
Tragacanthi, *van elks II drachmen.*
Caphuræ, *een half drachme.*

Maak met wit van een ei daar koekjes af.

Zy verkoelt alle ontsteekingen en pynen der oogen, en droogt sterk op met wat Roozewater of andere verkoelende wateren vermengt zynde.

Trochisci Althææ, Heemstkoekjes.

R. Pulpæ Rad. Althææ, *die tot een bekwaame dikte uitgedamt is, III oncen.*
Sacchari, *die zeer wit en fyn gevreeven is. een pond.*

Maak 'et na de konst tot koekjes.

Zy versachten de borst, en doen de fluymen gemakkelyk ten keele uitglyen wanneer men daar somtyds een stukje van eet.

Trochisci Bechici Albi, witte Borst-koekjes.

R. Sacchari Albiss. *anderhalf pond.*
Pulv. Rad. Iridis Flor. *II en een half once.*
Amyli, *een half once.*

Maakt 'et met slym van gom tragant, die met Rosewater uitgetrokken is tot koekjes.

Zy doen de fluymen gemakkelyk opgeven; stillen de hoest, en maaken de borst en keel ruym, wanneer men somtyds daar een koekje van in de mond neemt.

Trochisci Myrrhæ, Myrrhe-koekjes.

R. Myrrhæ, *die zuiver is, V drachmen.*
Rad. Dictamni Albi.
Fol. Puleg. Cerv.
Rutæ. } *die versch gedroogt zyn*
Sabinæ.
Assæ Fœtidæ.
Gumm Galbani, *van elks II drachmen.*
Sem. Bardanæ, *een drachme.*

Stoot 'et tot een zeer fyn poeder, en maakt 'er met sap van Byvoet dat tot de dikte van een slym uitgedampt is koekjes van.

Zy verhaasten het baaren; dryven de nageboorte en de traage kraamvloed uit, als ook de opgestopte stonden der vrouwen, en verdunnen alle slymigheden.

De

De *Dosis* is van een half tot een heel drachme alleen of met iets anders vermengt.

Trochisci Terræ Sigillatæ, Koekjes van gezegelde Aarde.

R. Terræ Sigillatæ, *een half once.*
Acaciæ Veræ.
Hypocistidis,
Sang. Draconis (*in traanen*)
Lap. Hæmatitidis.
Coralli Rubr.
Succini.
Balaust.
Rosar. Rubr.
Nuc. Cypressi.
Cornu C. *die uitgebrand is.*
Thuris Masculi.
Croci.
Opii, *die bereid is.*
Gumm. Tragacanthi. *van elks II drachmen.*

Maak 'er met sap van weegbre koekjes af.

Zy versterken en stoppen allerlei soorten van buikloop, en doen de bloedvloed der vrouwen ophouden.

Trochisci Cypheos, Koekjes voor de Mithridaat.

R. Pulpæ Uvarum passarum, *die wit en vet zyn.*
Terebinth. Cypriæ, *van elks III oncen.*
Myrrhæ.
Schœnanthi, *van elks anderhalf once.*
Cinamomi, *een half once.*
Rad. Acori Veri, *IX drachmen.*
Cyperi rotundi,
Spicæ Nardi Ind.
Cassiæ Ligneæ.
Bacc. Juniperi.
Bdellii, *van elks III drachmen.*
Ligni Aspalathi *of* Aloës, *twe en een half drachme.*
Croci, *een drachme.*
Mellis, *die goed en geschuymt is.*
Vini Canarini, *van elks zo veel als 't genoeg is.*

En maakt 'et tot koekjes.

Zy werden zelden of nooit als in de *Mithridatium* gebruikt.

Trochisci Hedychroi, Koekjes voor de Theriakel.

R. Ligni Aspalathi *of* Santali Citrini.
Herb. Majoran.

Herb.

Herb. Mari Syriaci.
Rad. Asari, *van elks II drachmen.*
Acori.
Costi Odorati,
Phu Pontici.
Ligni Aloës.
Cinamomi.
Ol. Nucis Mosch, *van elks III drachmen.*
Cassiæ Ligneæ.
Spicæ Nardi Indicæ.
Fol. Lauri.
Croci.
Myrrhæ, *van elks VI drachmen.*
Garyophyllor. *anderhalf once.*
Mastichis, *een drachme.*
Vini Canarini, *zo veel als genoeg is.*

Maakt 'er koekjes af, die men in de schauwe droogen en met de bovengeschreeven Oly smeeren moet.

Zy werden in de *Theriaka* gebruikt.

Trochisci Scillitici, Koekjes van Zee-ajuin.

Neemt een versche en zeer witte *Zee-ajuin*, van haar uiterste bast en houtachtige wortel gezuivert; bekleed ze met zuur tarwen deeg; laat ze daar na onder de asse of in een oven braden, tot dat de deeg tot een

een harde korst gebakken is, en dat een Hey takjen het lichchaam van de *Zee ajuin* gemakkelyk doorbooren kan, als dan de tarwe korst gescheiden is; zo

Neemt.

Medullæ Scillæ, *die wel gevreeven is, een pond.*

Far. Orobi *of* Lupinor. *VIII oncen.*

Stampt alles te degen onder een, en maakt daar koekjes af, die men in de schaduwe droogen zal.

Zy werden zelden alleen, maar voor de *Theriaca* gemaakt.

Trochisci Viperini, de Viperslange Koekjes.

Werden elders van daan ontboden.
Haar gebruik is mede in de *Theriaca.*

Trochisci ad Vermes, Wormkoekjes.

R. Sacchari Albi, *twe en een half once.*
Merc. Dulcis, *anderhalf drachme.*
Cornu Cervi, *die uitgebrand en zeer fyn gevreeven is, II drachmen.*
Corallinæ, *een drachme.*
Diagrydii, *een half drachme.*
Gum. Tragac. *die in Rosewater gesmolten is, zo veel als 't genoeg is.*

Maakt

Maakt 'er na de konst koekjes af.

Zy maaken de slym los, laxeeren sachtelyk, en dooden de wormen.

De *Dosis* is in kinderen van 1 tot 3 jaar een half drachme, van 3 tot 6 jaaren een drachme, in volwassene twe drachmen.

Saccharum Perlarum, Peerel Suiker.

R. Sacchari, *die zeer wit is, een pond.*
Aquæ Rosarum, *zo veel als 't genoeg is.*

Kookt de zelve tot de dikte van Tabellen, en mengt daar op 't laatst by
Margarit. *een half once.*

Van welke men dan op een Marmersteen koekjes giet.

Zy werd meest onder hertsterkende geneesmiddelen tot een half once gemengt, als ook onder Rynsche Wyn in flauwtens.

VAN DE PILLEN.

Extractum Catholicum, Algemeene Purgeerpillen.

R. Pulpæ Colocynthidos, *VI drachmen.*
Rad. Helleb. Nigri.
Agarici Albi, *van elks een half once.*

Laat uit deze een Tinctuur door Brandewyn trekken, welke dan doorgedaan zynde, doet daar by het poeder van
Aloë, *die glinsterig is, een once.*
Scammonium, *een half once.*

En laat ze daar na uitgedamt werden tot een bekwaame dikte van pillen.

Zy dryft door de stoelgang alle waterachtige en kwaade humeuren ten lyve uit.

De *Dosis* is tot een scrupel of vyf en twintig grein.

Pilulæ Ruffi. seu Pestilentiales communes, Pillen van Ruffus of gemeene Pestpillen.

R. Aloës, *die glinsterig is, II oncen.*
Myrrhæ, *een once.*
Croci, *een half once.*

Stamp

Stampt ze met Canarien wyn tot een deeg van pillen.

Zy gaan alle kwaataardige en pestilentiale ziekten tegen; laxeeren de maag, wederstaan de verrottinge, en dooden de wormen.

De *Dosis* is van een tot twe scrupels.

Pilulæ Cechiæ, Pillen voor de Waterzucht.

R. Pulv. Hieræ Simpl *X drachmen.*
Troch. Alhandal. *drie en een half drachmen.*
Scammonii, *twe en een half drachmen.*
Turbith, *die gomachtig is.*
Flav. Cort. Citri, *die gedroogt zyn, van elks V drachmen.*

Maakt 'et met *Syr. Cephalicus* tot een klomp.

Zy zuiveren het hooft en 't werktuig der zinnen, en zetten alle waterige en slymige vuyligheeden uit het gansche lichchaam af.

De *Dosis* is een drachme.

Pilulæ Majernæ, Pillen van Majerne.

R. Fol. Roriſmar.
Card. Bened.
Meliſſæ.
Summ. Cent. minor. } *die verſch zyn, van elks II coenn.*
Flor. Stœchados Arab.
Cuſcutæ, *van elks een once.*
Fol. Senæ. *die gezuivert zyn, een half once.*

Laat ze weiken en daar na in een genoegzame veelte van water kooken, en wanneer het doorgezygde nat tot ontrent tien oncen uitgedamt is, zo doet daar by het poeder van

Aloë, *IV oncen.*
Rhei, *die goet is. II drachmen.*
Macis, *een ſcrupel.*

En droogt ze dan op een klein viertje tot een bekwaame dikte van pillen uit.

Zy werden in alle hooftgebreeken met groot voordeel gebruikt, en purgeeren zeer ſacht.

De *Doſis* is tot een half drachme of wat meer.

Pilulæ Stratani, Pillen van Dr. van der Straaten.

R. Cort. Rad. Cichorei, *II oncen.*
Capparum.
Tamarisci.
Rad. Fœniculi.
Petroselini.
Asparagi. } *die versch zyn, van elks een once.*
Herb. Cardui Bened.
Capillor. Vener.
Chamædryos.
Chamæpytios.
Fumariæ.
Eupatorie.
Scolopendriæ. *van elks II oncen.*
Pastularum Min. *III oncen.*

Kookt 'et in een genoegsaame veelte van gemeen water, en weekt in drie pond van 't doorgezygde nat

Fol. Sennæ, *die gezuivert zyn. III oncen.*
Rad. Jalappæ, *een once.*
Sem. Anisi, *VI drachmen.*

Na dat die wederom doorgegooten en doorgeperst zyn, zo doet 'er by

Aloës, *die glinsterig is. VI oncen.*
Scammonii, *IV oncen.*

En dampt-ze daar na tot een bekwaame dikte uit.

Zy openen alle verſtoppingen, die uit ſlym haare oorſpronk neemen, zyn derhalven in 't graveel, lendenvang, zydewee, en waterzucht zeer dienſtig, &c.

De *Doſis* is tot XXV grein.

Extractum Rhei, Extract van Rabarber.

R. Rhei, *die goed en in kleyne ſchyfjes geſneeden is, zo veel als gy wilt.*

Kook ze in een genoegſaame veelte gemeen water, en laat ze zo lang in een warme weiking ſtaan, tot dat het water genoeg geverft is; dat daar afgegooten zynde, zo giet op de droeſſem zo dikwils nieuw water, tot dat 'er geen afverving meer geſchiet; giet dan de uitgetrokken tinctuuren by den anderen, en dampt ze uit tot een pille deeg.

Zy oopent de milt, de lever en 't gedarmte; zuivert door den ſtoelgang de lichchamen van ſlymige en kwaade vochten; verſterkt de ingewanden, &c.

De *Doſis* is tot twe ſcrupels.

Pilulæ Cynogloſſi, Pillen van Hondstong.

R. Rad. Cynogloſſi. *die verſch gedroogt zyn.*
Sem. Hyoſciami Albi.

Opii.

Opii, *die bereid is, van elks een half once.*
Myrrhæ, *VI drachmen.*
Thuris Masc. *V drachmen.*
Croci.
Styracis Calam. *van elks II drachmen.*

Maak 'et met Rosewater tot een klomp.

Zy verdikken de dunne catarrhen, die de hoeft maaken, en zyn de teering en alle borstkwaalen zeer dienstig, &c.

De *Dosis* is van 2. 4. 6. 8. tot 10. grein.

Pilulæ Laudani, Pryswaardige Pillen.

R. Opii, *die bereid is, een once.*

Na dat zy wederom ontdaan en byna uitgedampt is zo doet daar by
Croci, *die goed is, een drachme.*
Castorei, *een half drachme.*

En maakt 'et tot een deeg die men tot 't gebruik bewaart.

Het stilt de scherpe pynen; 't doet slaapen; is goed om de trekkingen, 't braaken, alle buyk- en bloedloop te beletten; 't stilt de hoeft, geneest de koorts, en alle ziekten, die uit zuur haar oorspronk neemen; in 't kort het is een der deftigste geneesmiddelen die in de Apoteek zyn.

De *Dosis* is van een tot vier grein,

VAN DE ZALVEN.

Unguentum Ægyptiacum, Zalf van Egipten.

R. Æruginis, *V oncen.*
Alum. crudi, *een once.*
Mellis Opt. *die geschuimt is, XIV oncen.*
Aceti, *die sterk is, VII oncen.*

Kookt ze na de kunst tot de dikte van een salf.

Zy geneest het bloedige tandvlees, zuivert alle sweeren, en wederstaat het koudvier, &c.

Unguentum Album Camphuratum, Witte Camferzalf.

R. Ol. Rosarum, *een pond.*
Ceræ Albæ, *III oncen.*
Cerussæ, *VI oncen.*
Caphuræ, *die met Oly van Rosen gevreeven is, II drachmen.*

Maakt ze tot een salf.

Zy is verkoelende en opdroogende, en daarom zeer dienstig in alle ontsteekingen, verbrandinge, ambeien, roos, schurft en diergelyke.

Un-

Unguentum Althææ Simplex, Enkelde Althezalf.

R. Ol. Mucaginis, *II pond.*
Ceræ Citrinæ, *een halfpond.*
Resinæ, *II oncen.*
Terebinth, *anderhalf once.*

Maakt ze na de kunst tot een zalf.

Zy droogt de melk in de borsten op, verzacht de hardigheden; is goed in zydewee, borstzickten, verkrompe en pynelyke leeden, &c.

Unguentum Althææ Compositum, Samengestelde Althezalf.

R. Ol. Mucaginis, *II pond.*
Ceræ Citrinæ, *een halfpond.*
Resinæ.
Colophoniæ, *van elks III oncen.*
Gum. Galbani,
Hederæ.
Terebinthinæ, *van elks een once.*

Maakt ze na de konst tot een zalf.

De kragten zyn als voren, maar doordringender.

Unguentum Arthanitæ, Zalf van Arthanitæ.

R. Fol. Absinthii Vulg.
Rutæ.
Sabinæ,
Tanaceti. } *die groen zyn, van elks II oncen.*

Succ. Fruct. Cucumeris Asinini, *X oncen.*

Kook ze na dat zy geweekt hebben in twe pond Olyven Oly, perst den Oly dan uit, en doe daar by

Ceræ Flavæ, *drie en een half once.*

En noch warm zynde, roert 'er na elkanderen in

Sagapeni, *die gesmolten en weder uitgedamt is;*

Fellis Taurini, *tot een bekwaame dikte uitgedamt, van elks een half once.*

Aloës.
Colocynthidos.
Scammonii, *van elks III drachmen.*
Euphorbii.
Rad. Bryoniæ.
Zinziberis.
Piperis Longi.
Salis Armoniaci, *van elks twe en een half drachme.*

Maakt ze na de konst tot een zalf.

Zy dood de wormen, geneest de ryfkoe-

ken

ken en harde buiken der kinderen, en doet gelyk zommige waanen, wanneer men de buik daar mede ſmeert, purgeeren.

Unguentum Baſilicon, Koningzalf.

R. Ceræ citrinæ.
Picis Nigræ.
Reſinæ, *van elks een half pond.*
Ol. Comm. *II pond.*

Maak ze na de konſt tot een zalf.

Zy zuivert de zweergaaten, en trekt 'er de etter uit, en doet de geſwellen rypen en doorbreeken.

Unguentum Fuſcum, Geele Bytzalf.

R. Colothar Vitrioli *of* Terræ Vitrioli Dulcis, *II oncen.*
Aceti, *waar in een genoegſaame veelte van ſtinkende Gouwe eenige dagen gemeukt heeft, uitgeperſt, III oncen.*
Phlegmatis Vitrioli, *II oncen.*
Viridis Æris, *X drachmen.*
Mellis, *die afgeſchuimt is, VI oncen.*

Maak 'et na de konſt tot een zalf.

Zy byt het kwaade vlees weg, en maakt een korſt in de geſwellen.

Unguentum Martiatum, Zalf van Martiatus.

R, Fol. Absinthii.
Abrotani.
Calaminthæ.
Chamædryos.
Majoranæ.
Menthæ aquat.
Sabinæ.
Salviæ.
Lauri.
Rorismarini.
Rutæ, *die alle groen zyn, van elks II oncen.*
Sem. Cumini.
Urticæ Maj. *van elks een half once.*
Axungiæ Porcinæ, *VI oncen.*
Styracis Liquidæ. *III oncen.*
Butyri, *die niet gesouten is, een pond.*
Ol. Nuc. Moschatæ Express. *anderhalf once.*
Olivarum, *IV pond.*
Ceræ Citrinæ, *een pond.*
Vini Generosi, *zo veel als genoeg is.*

Maak 'et na de konst tot een zalf.

Zy is in alle koude gebreeken; jigt, verhardingen, opgekrompe, verstuikte en pynelyke leeden zeer goed; als ook in flerecyn, en alle vervronge zenuwen en peezen.

Un-

Unguentum Nervinum, Zenuw-zalf.

R. Ung. Althææ, *IV oncen.*
Axungiæ Porcinæ, *VIII oncen.*
Ol. Anethi.
Chamæmillæ.
Laurini, *van elks een once.*
Castorei.
Petræ.
Spicæ.
Terebinthinæ, *van elks een halfonce.*
Spir. Vini, *anderhalf once.*
Ceræ Flavæ, *II oncen.*
Maak 'et na de konst tot een zalf.

Zy komt byna in kragten met het *Unguentum Martiatum* over een.

Unguentum Nutritum, Tritum-zalf.

R. Lythargyrii Auri, *dat zeer fyn gevreeven is, een halfpond.*
Ol. Rosacei.
Aceti Vini, *van elks zo veel als genoeg is,*

Roert dit na de konst in een mortier tot een zalf.

Zy is verdroogende, en in alle ontsteekingen des huids, en schurft zeer goed, zy doet de huit groejen, &c.

Unguentum Pectorale, Borſtzalf.

R. Butyri, *die verſch is, IV oncen.*
Ol. Amygd. Dulc.
Chamæmelini, *van elks IV oncen.*
Adipis Anatis.
Gallinæ, *van elks twe oncen.*
Rad. Iridis, *een once.*
Ceræ Albæ, *III oncen.*

Maak 'et na de kunſt tot een zalf.

Zy werd op de borſt, in de hoeſt en zydewee gebruikt.

Unguentum Populeum, Populierzalf.

Neemt drie pond geſtoote *Populier botten* of *knoppen*, en ſes pond ongezoute verkens reuſel; roert ze wel onder een, en doet 'er daar na by

Herb. Bardanæ.
Hyoſcyami.
Lactucæ.
Papav. Nigri.
Semper vivi Majoris.
Solani.
Violarum.
Umbilici Veneris, *of* Portulacæ.
Cymarum Rubi Tenerrimar, *van elks III oncen.*

Wel-

Welke gestooten zynde, onder de bovenste knoppen worden geroert en gekookt, tot alle de vogt vervlogen is; en maak 'et alzo tot een zalf.

Zy is verkoelende, verdoovende en slaapmaakende; verdryft de pyne des hoofts en andere leden, zy is ook voor d'Ambeyen zeer goet.

Unguentum Rosaceum, Roosezalf.

R. Axungiæ Porcinæ, *IV pond.*
Rosarum Pallidarum, *die versch zyn, zo veel als 't genoeg is.*
Raf. Ligni Rhodii.
Saffafras.
Rad. Iridis Flor. *van elks anderhalf once.*
Benzoini.
Styracis Calam. *van elks een once.*

Maak 'et na de konst tot een zalf.

Zy verbetert door haar goede reuk de kwade lucht die in 't ademhaalen schadelyk zou zyn; versterkt de hersenen, versacht de kloven der lippen, &c.

Unguentum ad Scabiem, Schurfzalf.

R. Lithargyrii Auri, *VI oncen.*
Flor. Sulph. *anderhalf once.*

Zin-

Zingiberis.
Aluminis crudi.
Vitrioli Albi, *van elks een once.*
Terebinthinæ, *III oncen.*
Butyri, *die spekachtig is, een once.*
Ol. Laurini, *III oncen.*
Olivar. *een pond.*
Aceti Vini, *II oncen.*
Ceræ Flavæ, *III oncen.*

Maak 'et na de kunst tot een zalf.

Zy is goed tegens de schurftheid, ruydde, puystige jeukinge, &c. 's morgens en s'avonds daar mede gesmeert.

VAN

VAN DE PLAESTERS.

Emplastrum Diapalmæ, Diapalme-plaester.

R. Olei Olivar. *die oud is.*
Lithargyrii Auri, *zeer fyn gevreeven, van elks III pond.*
Axungiæ Porcinæ, *die oud en van zyn vliezen gezuivert is, II pond.*
Vitrioli Albi, *dat gestooten is, IV oncen.*

℞ Kookt 'et al geduurig roerende tot de dikte van een Plaester.

Zy doed de huid groejen, geneeft alle wondzweeren, is goed in jigt, en op fistels te leggen.

Emplastrum Diachylon cum Gummi, Trekplaester met Gommen.

R. Ol. Mucaginum, *VIII pond.*
Lithargyrii Auri, *IV pond.*
Ceræ.
Terebinth. *van elks een half pond.*
Galbani.
Ammoniaci.
Opoponacis.
Sagapeni, *van elks IV oncen.*

Maakt 'et na de konst tot een plaester.

Zy is verzachtende, ettermakende, zuiverende en geneesende.

Emplastrum Diapompholygos, Lootplaester.

R. Ceræ Albæ, *II pond.*
Olei Solani, *anderhalf pond.*
Cerussæ, *V oncen.*
Plumbi, *dat uitgebrand is, VII oncen.*
Tutiæ.
Thuris, *van elks III oncen.*

Maak 'et na de konst tot een plaester.

Zy is bekwaam in gebrandheid, om te droogen en vel te maaken, en neemt de ontsteekingen weg.

Emplastrum Griseum seu Lap. Calaminaris, Grauwe-of Steen-plaester.

R. Lapid. Calaminaris, *dat gestooten is, een een half pond.*
Lithargyrii Auri, *twee en een half once.*
Mastichis, *anderhalf once.*
Myrrhæ, *een half once.*
Minii.
Sevi Ovilli, *van elks IV oncen.*
Resinæ Pini, *twee en een half once.*

Te-

Terebinth. Ven. *anderhalf once.*
Ceræ Flavæ, *VI oncen.*
Caphuræ, *II drachmen.*
Ol. Olivarum, *IV oncen.*

Maak 'et na de kunst tot een Plaester.

Zy verdroogt sterk, maakt vel, en heelt heel kragtig.

Emplastrum è Cumino, Komyn-plaester.

R. Sem. Cumini, *IV oncen.*
Bacc. Lauri, *uitgepelt, anderhalf once.*
Rad. Iridis Flor. *een half once.*
Gum. Bdelli.
Galbani, *van elks twe en een half once.*
Olei Chamæmel. *VI oncen.*
Nucum Moschatæ, *die uitgeperst is, een half once.*
Terebinth. Ven.
Resinæ Pini, *van elks een once.*
Caphuræ, *die in Brandewyn gesmolten is, een half once.*
Ceræ Flavæ, *VII oncen.*

Maakt 'et na de kunst tot een Plaester.

Zy werd in zydewee, in winden, in pynen in de borst, in de buyk, en in de leeden met groot voordeel gebruikt.

Em-

Emplastrum de Labdano, Labdanum Plaester.

R. Olei Hyperici.
Axungiæ Porcini, *van elks IV oncen.*
Lithargyrii Auri, *dat zeer fyn gevreeven is, VI oncen.*

Kookt 't et na de kunst met een genoegsaame veelte van water tot de dikte van een Plaester; doe daar dan by
Ceræ, *die nieuw is.*
Picis, *van elks VI oncen.*
Olei Laurini.
Gum. Elemni.
Res. Pini, *van elks III drachmen.*

Welke na dat zy gelyk gesmolten, en noch een weinig verkoelt zyn, zo voegt daar by
Gum. Ammoniaci.
Opoponacis, *van elks III drachmen.*
Terebinthinæ Venetæ, *een once.*
Gummi Labdani, *VIII oncen.*
Rad. Iridis Flor. *dat versch gestooten is, II oncen.*
Bacc. Lauri, *die uitgepelt zyn, een once.*
Styracis Calamitæ.
Benzoini, *van elks III drachmen.*
Fol. Sabinæ, *een half once.*
Olei Trifolii Odorati, *zo veel als genoeg is.*

om

om 't tot de dikte van een Plaester te maken.

Zy versagt, doet verdwynen alle geswellen of brengt ze tot etter, van wat aard zy ook zyn; droogt het zog in de vrouwenborsten op; in 't kort haar deugt kan niet beschreven werden.

Emplastrum Meliloti, Melote Plaester.

R. Flor. Meliloti, *die versch gedroogt zyn*, *VI oncen.*
Herb. Absinthii.
Majoranæ.
Flor. Chamæm. Romani.
Farinæ Fœnugreci.
Bacc. Lauri, *uitgepelt*, *van elks III drachmen.*
Rad. Cyperi rotundi.
Iridis Flor.
Spicæ Nardi Indicæ.
Cassiæ Ligneæ.
Sem. Ammios.
Apii.
Cardamomi min. *uitgepelt.*
Styracis Calamitæ, *van elks V drachmen.*

Welke na dat ze zeer fyn gestooten en gezift zyn, zo doet daar by
Resinæ pini

Se-

Sevi Hircini.
Ceræ, *die nieuw is, van elks VIII oncen.*

Na dat deze zeer wel onder een ver- mengt zyn, zo doet 'er ten laasten by

Gum. Ammoniaci, *X drachmen.*
Terebinthinæ, *anderhalf once.*
Olei Spicæ, *II oncen.*
Trifolii Odorati, *zo veel als genoeg is.*

En vermengt ze dan ter degen door den anderen na de kunst tot een plaester.

Zy heeft byna de krachten van het *Emplastrum de Labdano*, maar zy is wat meer vermurwende, &c.

Emplastrum de Mucilaginibus, Slymplaester.

R. Olei Mucaginum, *VI oncen.*
Gummi Ammoniaci.
Galbani.
Opoponacis.
Sagapeni, *van elks een half once.*
Croci, *die goed is II drachmen.*
Ceræ Citrinæ, *XX oncen.*
Terebinthinæ, *II oncen.*

Maakt 'et na de kunst tot een plaester.

Zy is in kragten het *Emplastrum Meliloti* zeer gelyk, maar is wat slapper.

Emplastrum Oxycroceum, Saffraanige Gomplaesters.

R. Ceræ Citrinæ.
Colophoniæ.
Picis Navalis, *van elks VI oncen.*
Croci, *van de beste, een once.*
Gum. Ammoniaci.
Galbani
Mastichis.
Myrrhæ.
Terebinthinæ.
Thuris, *van elks II oncen.*

Maak 'et na de kunst tot een plaester.

Zy werd tot gebrooke beenen gebruikt, geneest de pynelyke deelen, als ook oude verhardingen, en de breuken der kinderen, &c.

Emplastrum de Ranis, Kikvorsenplaester.

R. Olei Chamæmel.
Anethi.
Liliorum Alborum.
Spicæ, *van elks IV oncen.*
Axungiæ Porcinæ, *III pond.*
Olei Laurini, *VIII oncen.*
Thuris Masc. *twe en een half once.*

Myr-

Myrrhæ, *die gezuivert is, een half once.*
Rhanas, *die levendig en in Wyn gewassen zyn,* No. XII.
Lumbricor. Terrestr, *die in Wyn gewossen zyn, VII oncen.*
Fol. *en* Flor. Matricariæ.
Pulv. Rad. Bryoniæ, *van elks VI drachmen.*
Terebinthinæ, *die klaar is, IV oncen.*
Styracis Liquidæ, *III oncen.*
Lithargyrii Auri, *die zeer fyn gevreeven is. II pond.*
Vini Generosi, *zo veel als tot het wassen van de Kikvorsen en de Aardwormen van noden geweest is.*
Ceræ Flavæ, *zo veel als genoeg is.*

Maak 'et na de kunst tot een plaester.

Indien men hier VIII oncen *Argenti Vivi*, die in Terpentyn uitgebluft is, by doet, wert 'et *Emplastrum de Ranis cum Mercurio.*

Zy geneest de pynen der gevrigten, de jigt, flerecyn, en alle pynen, die uit Venus-ziekten gebooren worden; zy maakt ook de pokkige Tophen en Scirren week, &c.

Emplastrum Stichticum, Wond-plaester.

R. Gum. Ammoniaci.
Bdelli, *van elks II oncen.*

Gum. Galbani.
Myrrhæ.
Olibani.
Opoponacis *die gesmolten is.*
Rad. Ariſtolochiæ Longæ.
Rotundæ.
Magnetis, *van elks een once.*
Caphuræ, *III drachmen.*
Ol. Hyperici, *II pond.*
Laurini, *II oncen.*
Lithargyrii Auri, *anderhalf pond.*
Ceræ Citrinæ, *een half pond.*
Terebinthniæ, *IV oncen.*

Maakt 'et na de kunſt tot een plaeſter.

Zy geneeſt de oude zeeren, en alle wonden en ſteeken; verzagt de pynen, haalt de ſplinters uit, en doet het vleis groeijen, &c.

VAN DE
ZOUTEN.

Sal. Absinthii.
Cardui Benedicti.
Stipitum Fabarum.

Laat de kruiden gedroogt zynde, tot asſche gebrand werden, en maak uit de zelve met matelyk warm water een loog, 't welk doorgelekt, en op een zagt vuurtje men tot een Zout uitdampt: om dit dan ſuiverder te maaken, ſmelt men het wederom, en na dat het doorgelekt is, laat men het tot kriſtallen ſtremmen.

Het zout van *Alſem* verſterkt de maag, en 't gedarmte; verbetert de zuure vochten; wederſtaat de koorts; doet ſweeten, &c.

De *Doſis* is tot een half drachme.

Het zout van *Gezegende Diſtel* verſterkt de herſenen; wederſtaat de kwaataardige ziekten, en de koorts; ſtilt de pyn in de leeden en doet ſweeten, &c.

De *Doſis* is als de voorgaande.

Het zout van *Boone ſtronken* verſterkt de nieren; dryft het water voort; doorſnyt de lymige en zuure ſtoffen in de blaas en nieren, doet ſweeten, &c.

De *Doſis* is als boven.

Cry-

Cryſtalli Tartari, Cryſtallen van Wynſteen.

R. Tartari Rhenani Albi, *dat geſtooten en dikwils afgewaſſchen is, zo veel als gy wilt.*

Laat die in een groote quantiteit water kooken, giet 'et daar na naar de konſt door, en zet 'et een ganſche nacht in een koude locht, op dat de Cryſtallen aan de kanten van 't vat aanwaſſen; welke na dat het water afgegooten is men vergaaderen, afdroogen en zo bewaaren moet.

Zy laxeeren ſachtelyk; doorſnyen, verdunnen en maaken de drooge vuiligheeden los; dryven het gruis af, en zetten de pis voort.

De *Doſis* is twe drachmen met wat Schapeſop of eenig ander vogt vermengt.

Tartarum Solubile, Smeltbaare Wynſteen.

R. Cryſtallorum Tartari, *VIII oncen.*
Salis Tartari, *IV oncen.*

Vermengt ze wel onder een in een aarde verglaaſde pot, en laat ze in drie pond gemeen water een half uur langſaam kooken; als 't afkookſel dan kout geworden is, zo dampt het uit tot dat 'et droog is.

Het opent de verstoppingen der nieren en der moeder, zet het gruis, steen en 't water af, &c.

De *Dosis* is van een half tot een heel drachme.

Tartarum Martiale Solubile; *seu Chalybeatum*, Gestaalde Wynsteen.

R. Tartari albi crudi, *een pond.*
Rubiginis Ferri, *of roest van yser*, *III oncen.*

Vermengt dit gestooten zynde ter degen onder elkanderen, en laat het zo in een ysere pot, na dat 'er acht of negen ponden gemeen water bygedaan zyn, kooken, tot dat de Wynsteen zal gesmolten zyn: giet dan terstond het vogt door een Hypokraszak, en laat 'et zo twaalf uuren lang in een aarde of ysere pot stil staan, zo zullen des zelfs Crystallen, ziende uit een bruingeele coleur, op de grond van de pot zamen stremmen: vergadert die dan na dat het vogt afgegooten is, vaar met de uitdamping voort, tot dat gy al de Wynsteen daar zult uitgetrokken hebben, die men dan in de zon opdroogt.

Zy openen de verstoppingen der milt, le-

lever en lyfmoeder; bevorderen de opgeslootene stonden der vrouwen; geneezen de kwynende ziekten; dooden de wormen, &c.

De *Dosis* is tot een drachme.

Sal. Fixum Tartari, 't Vaste Sout van Wynsteen.

R. Tartari, *die raauw is, zo veel als gy wilt.*

Doet ze in een smeltkroes en bedekt ze met een nat papier, laat ze dan zo laug in een wint-oven gloeijen tot dat zy wit werd; maakt daar na met warm water, dat men daar opgieten moet, een loog daar van, 't welk daar na doorgelekt in een glas uitgedampt moet werden tot dat 'et in een wit Sout verandert.

Zy verdunt, ontdoet en maakt de lymige vochten vloeibaar, laxeert eenigsins, en werd tot 't maaken van veel Chymische geneesmiddelen gebruikt.

De *Dosis* is tot 16 aasen met iets anders gemengt.

Tartarum Vitriolatum, Gevitrioolde Wynsteen.

R. Olei Tartari *door druipinge gemaekt, en die gezuivert is, zo veel als gy wilt.*

Dit in een wyt glas gedaan zynde, zo drupt 'er allenskens zo veel *Ol. Vitrioli* in tot dat 'er geen meer opziedinge gefchiet, 't geen dan in een zeer wit ftremzel veranderen zal; dampt daar na het boven op fwemmende vogt op een facht vuurtje uit tot dat het de droogte van zout verkrygt.

Zy opent alle verftoppingen; verdryft de koortfen; geneeft de geelzucht, waterzugt, flaapziekten, verlooren honger; doet de opgefloote ftonden der vrouwen vloejen; tempert alle fwavelige, galachtige, flymige en fcheurbuikige vogten, en brengt een nieuwe geeft in 't bloed.

De *Dofis* is tot een fcrupel.

Sal. Prunellæ, Zout van gefwaavelt Salpeter.

R. Nitri, *van d'alderzuiverfte, die tot poeder geftooten is, een pond.*

Laat ze in een fmeltkroes fmelten, en gefmolten zynde zo ftrooit 'er by beetjes een once gemeen fwaavel in; als dit afgebrand is, zo giet de vloeibaare Salpeter in een fchoon koper bekken, en maak daar plaatjes van.

Zy wederftaat de koorts; ftilt de dorft; opent de ingewanden, doorfnyd de lymige

en

en taaije vochten; vermindert de koortſige hitte; dood de wormen, &c.

De *Doſis* is tot een drachme.

Sal ſeu Saccharum Saturni, Zout of Suyker van Loot.

Neem zo veel van de beſte Ceruys of Lootwit als gy wilt, ſtoot die tot een zeer fyn poeder, en giet 'er zo veel gediſtilleerden Azyn op, tot dat ze drie of vier vinger breet daar boven ſtaat: zetze dan zo lang warm te meuken, tot dat de Azyn geheel zoet zal zyn; doet dan de zagt afgegooten Azyn zagjes uitdampen tot dat 'er een velletje boven op komt: ſtelt 't dan op een koude plaats tot dat de Cryſtallen aan het vat aangroejen, die men dan in de ſchaduwe droogt.

Zy is in brandende koortſen, in inflammatien, en borſtkwaalen zeer goet; uitwendig voor kwaa oogen, roos, en heete kwaalen zeer dienſtig.

De *Doſis* is tot 8 grein.

Sal Volatile Cornu Cervi, Vlugzout van Hartshoorn.

R. Spiritum Cornu Cervi, *die van den Oly geſcheiden is.*

Sal. Cornu C. *dat na d'eerſte diſtillatie vergadert is.*

Doet ze in een phiool, zet daar een helm op, en een ontfanger hier aan gevoegt zynde, zo zal 'er door een zeer klein vuurtje dat men by trappen vermeerdert een vlug ſout opklimmen, 't welk zich aan de kanten en in de ſnuyt van den helm zal vaſt hechten, dat men dan afzonderlyk verſaamelen moet.

Zy opent de verſtopte vogten; doet ſweeten, en is een tegengift; dryft de pis, en is in alle ziekten, die men met ſweeten moet helpen, zeer bekwaam.

De *Doſis* is een ſcrupel onder iets anders vermengt.

Bereidinge van zommige zo enkelde als ſaamengeſtelde Geneesmiddelen.

Præparatio Aſellorum, Bereidinge van Piſſebedden.

NEem zo veel *Piſſebedden* als gy wilt; waſcht ze eerſt in water, ſteekt ze en verſtikze dan in France Wyn, en na dat men dat twe of driemaal herdaan heeft, droogt men ze daar na zoetjes op vuur op. Op dezelfde wyze bereid men de *Pierwormen.*

De *Piſſebedden* zyn goed tegens de gicht, kramp, geelzucht, kolyk, &c. men bind ze op de handen onder terpentyn vermengt voor de koors.

De *Doſis* is van een half tot een heel drachme.

De *Pierwormen* verdunnen de ſlym; bevorderen het water maaken; ſtillen de pynen in de nieren, en zyn zeer dienſtig voor 't graveel, &c.

De *Doſis* is als de voorgaande.

Præparatio Martis, Bereidinge van Staal.

Neem plaatjes of vylsel van *Staal* zo veel als gy wilt, besspreng ze met Wynazyn die zeer scherp is, en laat het dan in de zon droogen: welke (na dat de bessprenginge en uitdrooginge verscheide maalen herdaan is) dan op een Prophyere steen met een genoegsame veelte gemeen water tot een zeer fyn poeder moet gevreeven werden.

Zy breekt het zuur, doorsnyd de lymige en salpeterachtige vochtigheden, waar door het de stonden uitdryft, en de siektens geneest die uit zuur haar oorsprong nemen.

De *Dosis* is tot twe scrupels onder iets anders vermengt.

Præparatio Cornu Cervi Spagyrica, Hartshoorn op de Spagyrische manier bereid.

Neem zo veel stukken van *Hartshoorn* als gy wilt, hegt ze aan een draat, en wanneer men water of geest distileert, zo hang ze in den helm, op dat door d'opklimmende dampen (na herhaalde distillatien) de

Harts-

Hartshoorn tot een brokkelig wezen gebragt werd.

Zy doet zweeten, verbetert het zuur, en is goed tegens de kwaataardige ziekten.

De *Dosis* is tot een half drachme, of wat meerder.

Præparatio Cornu Cervi usti & Eboris, Bereidinge van uitgebranden Hartshoorn en Yvoor.

Neem *Hartshoorn* of *Yvoor* zo veel als gy wilt, breekt 'et in stukken, en brand het uit in een smeltkroes, tot dat het t'eenemaal wit werd, en stoot het dan tot een zeer fyn poeder.

Zy doen zweeten, dooden de wormen en bekneevelen het zuur, &c.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Præparatio Margaritarum, Bereidinge van Paarlen.

Neem zo veel blanke en uitgezochte *Paarlen* als gy wilt, stoot ze tot een zeer fyn poeder, en zift ze dan eenige maalen door een heel enge zeef, en wryf ze zo lang met Roosewater op een Prophyresteen tot dat het tusschen de tanden niet meer en kraakt.

Zy bekneevelen het zuur; beletten de scherpe opsiedinge in de maage en in 't bloed, staan de koorts tegen; versterken het herte, en doen zweeten.

De *Dosis* is een half drachme onder iets anders vermengt.

Corallia Rubra en *Alba*.
Lapis Calaminaris.
Lazuli.
Magneticus.
Pretiosi.
Tutia.

Werden op de zelfde wyze bereid.

De *roode* en *witte koraalen*, de *Lazuurſteen*, en d'*edele geſteenten*, komen in krachten en in 't gebruik met de *peerelen* zeer over een.

De *Klementſteen* verdroogt, maakt rooven, geneeſt het ſmarten der kinderen, doet het vlees groeijen, en werd tot het maaken van het *Emplaſtrum Griſeum* gebruikt, &c.

De *Zeilſteen* is zeer zamentrekkende, en doet, gelyk Galenus zeit, het bloed ſtil ſtaan; zy werd zelden als in het *Emplaſtrum Stichticum* gebruikt.

Het *Oogeniet* geneeſt de kankerachtige gezwellen, en alle kwaalen waar mede de oogen kunnen beledigt werden.

Pre-

Præparatio Olei Olivarum, Bereidingen van Olyven Oly.

Neemt II pond Canariewyn en anderhalf pond Olyven Oly, mengt die te zaamen en laat het drie daagen in een glas warm meuken: scheid daar na den Oly van de Wyn af.

Zy werd tot het maaken van plaesters, salven, en Olien gebruikt.

Resina Jalappæ, Hars van Jalappe.

Neemt een pond gestoote *Jalappe*, giet daar zo veel *Spir. Vini Rectific.* op, tot dat 'et daar vier vinger breed boven zwemt; laat het alfo eenige dagen in een warme plaats weiken; schei daar na de Brandewyn daar, door een doorslaande papier, van, en giet op het overblyfsel weder nieuwe Brandewyn, en laat het op nieuw weiken: die ten laatsten met de eerste doorgelekte geest vermengt zynde men noch eens doorlekken moet: giet 'et daar na in kout water zo zal het terstond stremmen en de hars na de grond sinken; die men dan afwasschen en droogen moet.

Zy opent, en dryft de weyige en wate-

terige vogten door de stoelgang ten lyve uit, geneest de waterzugt, &c.

De *Dosis* is van tien tot achtien grein.

Diagridium, Bereide Scammoni.

Neem zo veel gestoote *Scammonium* als gy wilt, vult daar een uitgeholde Kweeappel mede, en braad ze in een Oven of onder de assche: waar uit men daar na de *Scammoni* neemt, en tot het gebruik bewaart.

Zy purgeert sterk de galachtige vochten, en is in alle geneesmiddelen de voerman van de waagen.

De *Dosis* is van tien tot achtien of twintig grein.

Scammonii Præparatio cum Sulphure, Bereiding van Scammoni met Zwavel.

Neem zo veel gestoote *Scammoni* als u belieft, sprey het op een papier, daar op verscheide plaatsen met een naald gaten ingestooken zyn, uit, hou het dan over gloeijende koolen, die door 't inwerpen van zwavel oprooken, tot dat de *Scammonium* (die men ondertusschen gestaadig omroeren moet) begint wit te werden.

Zy

Zy heeft de zelfde krachten als de *Diagrydium.*

Aloë Rosata, Geroosde Aloë.

Neem zo veel gestoote en doorschynende Aloë als gy wilt, smelt de zelve in zo veel sap van *bleike Roosen* als 't genoeg is; en droog ze dan weder; stoot ze dan weder en laat ze op nieuw in zo veel van 't zelve sap ontdaan, geroert, gesmolten en opgedroogt werden: welker arbeid men eenige reizen herdoen moet.

Zy wederstaat de verrotting; herstelt de maag; dood de wormen en doet zagjes purgeeren.

De *Dosis* is tot twe scrupels, tot pillen gemaakt of onder iets anders vermengt.

Præparatio Opii, Bereiding van Heulsap.

R. Opii Crudi, *zo veel gy wilt.*

Smelt ze in een genoegsaame veelte Rozewater, en na dat het zelve dan gesmolten en doorgezygt is, zo damp het tot een bekwaame dikte van pillen uit.

Het overige, dat het water niet smelten kan, smelt dat in Brandewyn; damp het

dan

dan uit en bewaart het tot een uiterlyk gebruik.

De krachten zyn in het *Tinctura Opii* beschreven.

De *Dosis* is innerlyk tot drie grein, uiterlyk werd het om 't hooft geslaagen.

Plumbi Ustio, Brandinge van Loot.

Neem zo veel zeer dun geslaage loode plaatjes als gy wilt; zwavel zo veel als genoeg is; leg dit laag op laag in een nieuwe pan; steek het vuur daar dan op aan, en keert het brandende met een ysere spaatel om en om, tot dat het al vloeijende tot assche gebragt werd.

Het verbetert de vochtige zweeren die kwaataardig en rood zyn; doet het vleesch in de wonden groeijen, &c.

Vitrioli Calcinatio, Brandinge van Vitriool.

Neem zo veel gestoote Vitriool als u belieft, doet dat in een aarde pan die niet verglaast is, en droogt ze op een zagt vuurtje tot dat ze wit werd; geduurig sterk omroerende, op dat zy daar niet aan blyft hangen noch steenachtig werd; vermeerdert dan

het vuur, en brand ze een vierendeel van een uur tot dat ze rood is.

Zy werd zelden als in de *Theriaca* gebruikt.

Flores Sulphuris werd elders van daan ontboden.

De *Blom van Zwavel* is goed voor de borst en alle borstkwalen; in pest en kwaataardige koorsen zyn ze van een groot gebruik. Zy doen zweeten, geneesen de krawagie, schurft en diergelyke.

De *Dosis* is tot een drachme alleen of met iets anders vermengt.

Lac. Sulphuris, Melk van Zwavel.

R. Florum Sulphuris, *een deel.*
Cinerum Clavellat. *of assche van Wyngaarts ranken, twe deelen.*

Kook ze te gelyk in een genoegzaame veelte gemeen water in een verglaasde pot, tot dat het rood werd en de bloemen van zwavel smelten: zygt dan de vogt door en drupt daar wat gedistilleerden Azyn, of eenig ander overeenkomende zuure vogt in, zo zal 'er een grauw poeder na de grond zinken; welk men dikwils met schoon water moet afwasschen, tot dat het in een on-

sma-

smakelyke poeder verandert en wel gedroogt zal zyn.

Zy geneest de langduurige ziekten, hoest, aamborstigheid, teering, gicht, lazery, trekkingen der zenuwen, &c.

De *Dosis* is van een half tot een heel scrupel.

Antimonium Diaphoreticum, Zweetdryvend Spiesglas.

R. Antimonii, *dat zeer fyn gevreeven is, een half pond.*
Sal. Nitri, *dat gestooten is, anderhalf pond.*

Meng ze ter degen onder een, smyt ze lepelwys of by beurten in een gloeijende smeltkroes, en laat 'et alzo oppuffen; na dat de stoffe dan voleind is zo laat ze noch een heel uur in 't vuur staan; doet ze daar na uit de smeltkroes, en smyt ze, na dat ze kout geworden is, in gemeen water, en wascht ze zo dikwils met water tot dat zy geen melkachtige verwe meer van zich geeft: waar na men het onsmaakelyke poeder, dat in 't melkachtige water gezonken is, (de droessem weggegooten zynde) opdroogt.

Zy doet zweeten, en is een deftig geneesmiddel in verscheide koorsen, oude ulceratien, schurften en puisten, die anders om de

de al te groote vocht, in de lichchaamen niet konnen geneezen werden.

De *Dosis* is tot een half drachme.

Lapis Infernalis, de Steen Infernalis (of Helsche Steen) genoemt.

Neem vylsel van goed *Silver* een once, *geest van Salpeeter* of *Vitriool* of van 't alderscherpste *Sterkwater* drie oncen.

Doe het in een glaaze kolf, zet ze in 't zand, en dampt de vogt, tot dat 'er twe parten vervloogen zyn, uit: neem dan de stoffe die in de kolf overgebleeven is, en tot noch toe warm zynde, en giet die in een smeltkroes, die wyt genoeg is, op dat het in de zelve gemakkelyk opzieden kan; zet het dan wederom op een klein vuurtje, tot dat alles na beneden zinkt: vermeerder daarna uw vuur zo lang, tot dat de stoffe gelyk als wasch vloeit; welke men daar na uitgiet, en in een vles met een nauwen hals bewaart.

Zy werd tegen verscheide kwaadaardige en ongeneeselyke zweeren en fistels, als een brandstuk met een zeer groot voordeel gebruikt.

Rup-

Ruptorium Commune, een gemeen Brandstuk.

Dit werd uit d'aldersterkste loog gemaakt, die na de konst opgedroogt is.

Men gebruikt het om fontanellen te maaken, en om gaaten in gezwellen te byten, die 't lancet niet lyden kunnen.

Mercurius Sublimatus Corrosivus, opgeheevene vreetende Kwik,

Mag men elders van daan eisschen.

Het is inwendig een doodelyk vergift; uitwendig om kwaataardige seeren op te droogen; en om spekachtige en eeltachtige sjankers te geneezen heeft zy een groote kragt.

Mercurius Sublimatus Dulcis, Zoete opgehevene Kwik.

Neem een once *Merc. Sublimati Corros.* ses drachmen *Mercurii Vivi*, vryft ze in een steene mortier, tot dat de levendige Kwik t'eenemaal verdweenen is: doet dan dit poeder in een glaase sublimeer phiool, zet die in zand, en laat de Kwik door de trappen des vuurs om hoog geheeven werden,

die

ie omtrent den hals van de phiool zal blyen hangen, indien gy uw vuur op 't laatst erk vermeert: maar de stoffe die gy uit de hiool genoomen hebt heft die wederom p; 't geen men driemaal herdoen moet, f tot dat de Kwik geheel zonder smaak is.

Het doet zagjes purgeeren, en is in Venusiekten en al zyn nasleep van groote kragen; dood de wormen; verwekt het kwyen, &c.

De *Dosis* is in de volwasschenen van tien tot wintig grein; doch men moet het met enig purgeerend middel vermengen, devyl het alleen ingenoomen, licht kwylen oet.

Mercurius Præcipitatus Albus, witte neergeplofte Kwik.

℞. Mercurii Vivi, *een once.*
Aquæ fortis, *anderhalf once.*

Zet het op een warme plaats tot dat de Kwik ontdaan en geheel verdweenen is, loet deze ontdoening dan by druppen onder terke peekel; zo zal 'er een wit poeder na le grond ploffen, dat men met warm water likwils afwasschen moet, tot dat het van l zyn scherpigheid berooft is; waar na men het dan tusschen saamengevouwe papieren

over

over een zeer zachte warmte opdroogen moet.

Zy doet braaken; verwekt den afgang, en is in pokken en in kwaataardige ziekten heel goed, uitwendig geneest zy verouderde en kwaataardige zweeren, douw- en haarworm, &c.

De *Dosis* is van twe tot acht grein.

Mercurius Præcipitatus Ruber, roode ondergebleven Kwik.

R. Mercurii Vivi, *een once.*
Aquæ Fortis, *anderhalf once.*

Laat ze in een glaaze Phiool op het zand gehouden werden, tot dat de Kwik gesmolten is; daar na over een sterk vuur uitdampen; tot dat de Kwik rood zal geworden zyn.

Zy doet sterk braken, kwylen; geneest de lazery, schurft en de pokken: zuivert alle wonden en zweeren; neemt overvloedig vleesch weg, en dood de luizen omzichtig op 't hooft gestrooit zynde.

De *Dosis* is van twe tot zes grein.

Regulus Antimonii Martialis, Regulus van Spiesglas van Martialis.

Neem IV oncen gezuivert vylzel van *Staal*, gloei dat ter degen in een ſmeltkroes, doe daar dan by VIII oncen grof geſtooten *Spiesglas*, ſmelt dit te zamen, en geſmolten zynde voegt daar II oncen *Salpeter* by, en laat dat zo een heel uur op een ſterk vuur vloeijen: daarna giet de ſtoffe in een kom, en laat de kom weynig geſchut werden, op dat de Regulus alzo na de grond zinke; welk koud geworden zynde men van het ſchuim afſcheid. Deze Regulus giet men wederom, daar allengskens een weynig Salpeter by doende; welk volbracht zynde de ſchuim daar beter afſcheiden zal; ten laatſten giet men de Regulus weder in een kom, alwaar men ze zo lang in laat blyven tot dat zy geheel verkoelt is.

Zy doet braaken, en zomtyds purgeeren, wanneer men een ſtuk van deze Regulus een nagt in wat zoeten Wyn te weeken legt die men dan 's morgens klaar afgiet en gebruikt.

Be-

Butyrum Antimonii, Boter van Spiesglas.

R. Antimonii, *die raauw is.*
Mercurii Sublimati, *die vreetende scherp is, van elks even veel.*

Vermengt ze wel onder een in een steene mortier, en laat ze in een glaase retort op 't zand distilleeren, het vuur by trappen al sterker vermeerende: zo zal 'er een vogt of boter, dat 't ys gelykt, afkoomen: welke indien zy stremt in de hals of in 't begin van den ontfanger, zo houd 'er een gloeijende kool zeer voorzichtig aan, op dat zy smelte, ten einde zy geen dichte verstopping daar maake; haalt dan de uitgekomen vogt door een glaase retort noch eens over.

Zy werd heel zelden als tot het maaken van 't *Bezoardicum Minerale* gebruikt; echter is zy een groot Corosyf in kanker, heet vuur, pestkoolen, kwaade fistels, &c.

Bezoardicum Minerale, Mineraal Verzetmiddel.

Neem *Boter van Spiesglas* zo veel als gy wilt, giet in 't zelve zo veel *Spir. Vitri Rectific.* tot dat d'opzieding ophoud: daar na damp dat mengsel uit tot dat het droog

is; het welke men daarna in een ſmeltkroes gloeit tot dat 'er geen meer waeſſem uitkomt, en de ſtoffe heel wit wert, die men dan af moet gieten tot dat zy zonder ſmaak is.

Het doet tamelyk ſweeten, zuivert het bloed; is goed in bedorven honger, kwade koorſen, geelzucht, waterzucht in de borſt, verhardinge der klieren, &c.

De *Doſis* is tot zeſtien grein met iets anders vermengt.

Vitrum Antimonii, Glas van Spiesglas.

R. Antimonii, *dat tot een zeer fyn poeder gebragt is, zo veel als gy wilt.*

Brand het uit in een ſteene verglaaſde pan eerſt eenige uuren lang op een klein vuurtje, tot dat de rook daar van begint op te houden; geduurig omroerende met een houte ſpaatel op dat het niet en klontere: vermeerdert daar na uw vuur tot dat uw vat gloeijend werd, en de ſtoffe in een grauw poeder veranderd: ſmelt het dan in een ſmeltkroes tot dat 'et gelyk waſcht vloeit. Giet dan de Stoffe op een kopere plaat, die te voren warm gemaakt is, en laat het langſaam kout werden.

Het doet braaken en purgeeren, wanneer men daar tien grein van in wat Wyn

te weeken legt, die men dan doorgiet en gebruikt.

Crocus Metallorum, Saffraan van Metaal.

R. Antimonii, *die rauw is.*
Salis Nitri, *van elks even veel.*

Als yder bezonder gevreeven, en dan wel onder malkanderen gemengt is, zo doe het in een smeltkroes, en steekt 'et met een gloeijend yzer aan brand, op dat 'er een uitploffinge geschiede, zo zal 'er een stoffe in de smeltkroes blyven dat een saffraanige coleur heeft, 't geen men met warm water zo lang moet afwasschen tot dat 'et water geheel smaakeloos blyft: 't welk men dan op een zagt vuurtje uitdroogt.

Het doet braaken en purgeeren; 't opent de verstoppingen, en is een goed hulpmiddel tegens de twede en derdendaagse koorts.

Men gebruikt het als het *Vitrum Antimonii.*

E I N D E.

RE-

REGISTER
DER
Bereide Geneesmiddelen
IN DE
HAARLEMMER APOTHEEK
Begreepen.

Un-

EYNDE

